

Paulunê papia gêdêŋ lau ROM

Paulunê papia gêdêŋ lau Rom nec ŋac tau keto gebe êkêŋ puc lau tau gebe ŋasawa tenj acgom, go naêô lasê Rom gebe ênac gôlôac buŋa aŋga malacsêga tau kêsi. Enj gebe ênam mêtê lau buŋa tônêŋa êmoa e su, go naelom Spania ma êsêac sêpuc enj to nê kôm wakuc tonanj tônj. Go ŋam tenj gêwiŋ gebe êwa biŋ lau buŋa sêkêŋ gêwiŋ nanj ŋam sa kêtôm tau kêjalagac ma êiêŋ biŋ êsêac sêsa nêŋ lêŋ têtôm lau buŋa ŋanômanj. Mêtê tanj Paulu gêjam-gêjam nanj, enj keto gêc awê tomalagenj aŋga buku tau tonec.

Enj awa gêjac lau buŋa gôlôac Romŋa e su, go kêsôm enj taê gêjam êsêac kêsêp nê mec ŋalêlôm gêmoa ŋapanj nanj lasê gêdêŋ êsêac, gocgo keto ŋalôtêna, tanj kêdênanj papia tau kêsô ŋalabu gêja nanj, gebe “Ŋawae Ŋajam tonanj geoc Anôtô kêmasanj ŋamalacnêŋ biŋ e gêlic êsêac têtû lau gêdêŋŋa lasê. Gêgôm kêtû takêŋ gêwiŋŋagenj, tec kêtû lêŋ tau ŋam to ŋatêpôê” (1:17).

Go gêwa ŋamôkê tonanj kêkôc gêja mata têlêac. (1) Ŋamalac samob, lau Juda to lau samuc, sêsô sec ŋaŋaclai ŋalabu têtôm taunjenj, tec Anôtô êlic êsêac lau gêdêŋŋa atomanô. Anôtô gêlic lau têtû lau gêdêŋ ŋalêŋ tagenj gebe sêkêŋ êwiŋ Jesu Kilisi. (2) Go lau, tanj Anôtô gêlic êsêac têtû lau gêdêŋ kêtû Kilisiŋa su nanj, ac sêmbiŋ tauŋ tônj tamiŋ Kilisi tau e sêsa nêŋ lêŋ samob êtu wakuc amboac tonanjenj. Ŋac-kêkêŋ-gêwiŋwaga gê malô tau gêdêŋ Anôtô kêtû Kilisiŋa, tec Anôtônê Ŋalau kêgaboac enj

su anġa sec njanclai to ġemacanô tau ġewiŋ amboac tonanġen. Naç buŋa nê lêŋ kêtôm sêsi eŋ su anġa sec to ġemacġac. Paulu kêsôm Anôtônê Biŋsu to nê Njalau ġêjam ġôliŋ naç buŋa kêtû nê lêŋ samobŋa nan nabiŋ kêsêp môkêlatu tonec njai ġewiŋ-ġewiŋ. Anôtô gebe ênam njamalac pebenġ kêsî nabiŋ kêtû tôŋ ġêc, tec Aposolo kêpuc biŋ tau njam gebe Anôtô taê ġêjam kwananġen gebe ejon njamalac samobġen sêwê kainġ ênê moasiŋ êtu Jesu Kilisiŋa sêwiŋ. Paulu taê ġêjam kêtû tôŋ gebe lau Juda oc sêmbuc dêmôêŋ Jesu endenġ tôŋġen atom. (3) Go Paulu ġêwa lêŋ, taŋ ġêjac lau buŋa njawae nan, njam sa ġêc môkêlatu njamuŋa gebe tamoia dawinġ taunġ totêntac êwiŋ taunġen. Eŋ keto nabiŋ nġêdô kêpi tanam sakiŋ Anôtôŋa ma tasô ġôliŋwaga njalabu taŋenġ wamugenġa to tapuc nêŋ lau mêŋbanġ tôŋŋa ma talênsôŋ lasitêwai atomŋa to tatoc taunġ sa êndêŋ-êndêŋŋa. Go ġêjac mata nê papia keto tau nê biŋ nġêdô e awa ġêoc Anôtô kêtû njamu.

Nadênanġ

1. Paulu ġêjac m nê papia to kewake njalôtêna sa 1:1-17
2. Njamalac ġêŋġôŋ jageo ġêjac Anôtô ênam eŋ kêsî njawae 1:18-3:20
3. Anôtô ġêjam njamalac kêsî njalêŋ gebe têtû lau ġêdêŋ kêtû sêkêŋ ġewiŋ Kilisi kêsî êsêac suŋa 3:21-4:25
4. Kilisi ġêbiŋ lau buŋa tôŋ sêsa nêŋ lêŋ kêtû wakuc 5:1-8:39
5. Anôtô ênam lau Israel kêsî njalêŋ 9:1-11:36
6. Lêŋ taŋ ġêjac lau buŋa njawae nan 12:1-15:13
7. Paulu ġêjac mata nê papia to awa ġêjac nê lau nġêdô 15:14-16:27

Paulu gêjac m nê papia

¹ Kilisi Jesu nê sakinwaga aê, Paulu, tañ Anôtô kékalem aê katu aposolo ma kêjaliñ aê sa gebe jasôm ênê ñawae ñajam lasê.

² Ñawae ñajam tau Anôtô gêjac mata kwanañ ma kékên nê propete sêsôm lasê ma teto gêc buku dabuñ.

³ Biñ tau kêpi ênê Latu, aêacnêñ Apômtau Jesu Kilisi, tañ kêtú ñamalac mênkêsa anga Dawidnê wakucnêñ.

⁴ Ma Anôtô gêñu enj gêdi sa anga ñacmatênên, tec kêwaka enj sa tonjaclaigenj gebe enj kêtú ênê Latu, tañ gêwê kainj Ñalau êngôm aêac tatu dabuñña.

⁵ Anôtô kékên enj kêmoasinj aê to kékên sakinj aposoloña gelom aê, gebe jawê lau samuc samob sêkên êwiñ to tañenj wamu êtu ênê ñaêña.

⁶ Lau samuc tau nêñ ñagêdô amac, tañ Anôtô kékalem amac atu Jesu Kilisi nê gêñ awiñ.

⁷ Amboac tonañ aê jato êndênj amac samob, tañ Anôtô têtac gêwiñ amac to kékalem amac atu ênê lau anga Rom nañ.

Tamenj Anôtô agêc Apômtau Jesu Kilisi nêñ moasinj to biñmalô êndênj amac êwac.

Paulu gêjam danje Anôtô kêtú gôlôac Romña

⁸ Ma ñoc biñ ñamataña tau tonec gebe Aê gajam danje ñoc Anôtô kêtú amac samobña gajam Jesu Kilisi lanô gebe lau nomña pebenj sêñô amac akênj gêwiñ ñawae.

⁹ Anôtô tañ gajam sakinj enj tonoc ñalêlôm samucgenj kasôm Latunê ñawae ñajam lasê nañ, kêtú ñoc gêwa-aê-sawaga ma kêjala kêtú tôñ gebe aê taêc gêjam amac gedenj tôñgenj tec gamoa

¹⁰ ma kateṅ mec kētu amacṅa ṅapaṅ. Aê kateṅ mec kētu biṅ tonecṅa gebe Anôtô êlôc sa acgom ma êmoasiṅ aê gebe jandêṅ amac jawacmaṅ.

¹¹ Biṅṅanô, aê gajam aoc su amac ṅanô, gebe jalic amac ma jakêṅ moasiṅ ṅalaunṅa ṅagêdô êndêṅ amac êwac, gebe êpuc amac tôṅ.

¹² Aê gabe amboac tonec gebe amacnêm akêṅ gêwiṅ ênam aê sa ma aêṅoc kakêṅ gêwiṅ ênam amac sa, ec tapuc taunṅa tôṅ ṅa nêṅ takêṅ gêwiṅ elom tau.

¹³ O lasitêwaac, aê gabe jansa biṅ auc êndêṅ amac atom. Aê kamasanṅ biṅ kētu dim taêsam su gebe jandêṅ amac jawac, mago biṅ kêkô aê auc e mênṅgêdêṅ galoc. Aê jawac gebe janam kôm e jatap ṅanô sa aṅga amacnêm êwiṅ amboac katap sa aṅga lau samuc ṅagêdô nêṅ.

¹⁴ Kôm tonec gêjac aê ṅawae gebe janam sakiṅ lau Helen to lau samuc ma lau tokauc to lau kaucmê.

¹⁵ Amboac tonanṅ ṅoc ṅalêlôm kêkac aê gebe jasôm ṅawae ṅajam lasê êndêṅ amac aṅga Rom êwiṅ.

ṅawae ṅajam ṅaṅclai

¹⁶ Aê majoc kētu ṅawae ṅajamṅa atom, gebe Anôtônê ṅaclai, taṅ ênam lau sêkêṅ gêwiṅṅa samob kêsi nanṅ, Juda sêmunṅ, go lau samuc amboac tonanṅenṅ.

¹⁷ Gebe ṅawae ṅajam tonanṅ geoc Anôtônê biṅṅêdêṅ ṅam lasê gebe aṅga takêṅ gêwiṅ êndêṅ takêṅ êwiṅ, kêtôm teto gêc gebe “ṅacgêdêṅ êṅgôn mata jali êtu kêkêṅ gêwiṅṅa.”

ṅamalac samob nêṅ keso

¹⁸ Anôtônê têtac ṅandanṅ geoc tau lasê aṅga undambê mênṅkêpi ṅamalacnêṅ dedec Anôtônê to sec samob. ṅamalac sêkôninṅ biṅ ṅanô tôṅ ṅa nêṅ geo.

19 Anôtô têtac nandan gêdêḡ êsêac, gebe gêḡ ḡagêdô, taḡ kêwaka eḡ sa naḡ, tec gêc awê gêdêḡ êsêac, gebe Anôtô tau kêkêḡ kêtû awê gêdêḡ êsêac su.

20 Anôtônê ḡam kêsiḡ tau, mago lau, taḡ sêjala gêḡ, naḡ Anôtô kêkêḡ naḡ, sêjala ênê ḡaclai tenḡeḡḡa to ênê ḡawasi Anôtôḡa. Gêdêḡ taḡ eḡ kêkêḡ undambê to nom naḡ, e mênḡgêdêḡ galoc gêḡ tonanḡ kêtû awê gêdêḡ êsêac sêlic. Êsêac tec sêpa tauḡ ma sêsôm gebe Aêac ajam kauc eḡ nec, oc sênḡôm têtôm atom.

21 Êsêac sêjala Anôtôḡac, mago tetoc eḡ sa kêtôm eḡ Anôtô atom ma sêjam danḡe atom. Êsêac taêḡ ḡêjam biḡ meloc-meloc ḡêbôc nêḡ kauc e ḡakesec ḡajam nêḡ ḡalêlôm auc.

22 Seboc êsêac lau tokauc, mago êsêac lau meloc.

23 Êsêac sêjam Anôtô tenḡeḡ nê ḡawasi ôkwi ma sêkêḡ ḡakatu gêḡ mêtê-mêtêḡa, taḡ ḡalanô kêtôm ḡamalac to moc ma bôc to gêḡ kêḡgalabḡa naḡ, ḡêjô su.

24 Kêtû ḡamalacnêḡ kauc ḡêbôc tonanḡḡa Anôtô ḡêwi êsêac siḡ gêdêḡ nêḡ têtac ḡakalac e sêḡôm gêḡ môpḡa ma sêjaiḡ tauḡ e ôliḡ kêtû sec.

25 Êsêac sêjam Anôtônê biḡḡanô ôkwi ḡa biḡdansanḡ ma tetoc gêḡ, taḡ Anôtô kêkêḡ naḡ, sa to sêjam sakiḡ ḡêdêḡ gêḡ tonê ḡai ma sêwi Anôtô, taḡ kêkêḡ gêḡ samob naḡ siḡ. Aêac talanem eḡ endenḡ tônḡeḡ. Biḡḡanô.

26 Kêtû biḡ tonanḡḡa Anôtô ḡêwi êsêac siḡ sêsêp ḡakalac melocḡa sêja. Êsêacnêḡ lauo sêjam lêḡ lauo to ḡacḡa ôkwi ma sêsa lêḡ keso.

27 Ma ḡacwaga amboac tonanḡ. Êsêac sêwi lêḡ lauo

to ñacña sinj ma têtac ñakalac gêdêñ taun ñawaô. Ñacwaga sêgôm gêñ têtac ñakalacña gêdêñ taun, tec têtap nêñ geo ñagêjô sa kêpi taun.

²⁸ Êsêac dedec gebe sêjala Anôtô, tec Anôtô gêwi êsêac sinj dêdêñ kauc meloc e sêgôm gêñ, tañ kêtôm gebe ñamalac sêngôm atomña nanj.

²⁹ Gêñ geo samob gêjam êsêac auc samucgeñ, sec, geo, lêñ sêsec. Binj tonec gêlôc gêc êsêacnêñ ñalêlôm gebe Têtac sec, sêjac ñamalac êndu, sêsôm taun, sêsau taun ma sêgôm lau waenj kêtû sec. Êsêac sêsac lau,

³⁰ sêgôlinj binj kêpi lau, sêkêñ kisa gêdêñ Anôtô, sêsôm binj alôb-alôb, sêkianj taun sa, tetoc taun sa ña awenjsunj kapôênj. Êsêac têtap sec ñalêñ wakuc sa to tañenpêc gêdêñ teneñi to tamenj.

³¹ Êsêacnêñ kauc masi to sêsap binj, tañ sêjac mata nanj tulu. Êsêac têtac gêwinj lau to taênj labu lau atom.

³² Anôtônê binjsu gêwa sa gebe lau samob, tañ sêgôm gêñ amboac tonan, oc sêmac êndu. Êsêac sêjalagac, mago sêgôm gêñ tau sêmoa. Ma gêñ tonanjenj atom, sêlic lau, tañ sêgôm sec tau sêwinj êsêac nanj, ñajam amboac tonanjenj.

2

Anôtô kêmêtôc binj jagêdêñgenj

¹ Ojae, amac lau, tañ amêtôc launêñ binj nanj, oc ansa taôm auc amboac ondóc. Amac embe amêtôc lau ñagêdô nêñ binj, go am u taôm êwinj, gebe binj, tañ amêtôc nanj, amac taôm agôm awinjac.

² Aêac tajalagac gebe Anôtônê metôc êtap êsêac, tañ sêgôm gêñ tonan ñai nanj, sa binjanôgenj.

³ Ma amac lau, taŋ amêtoç lau kêtu gêŋ tonanŋ ŋaiŋa, mago taôm agôm nanŋ, taêm gêjam amboac ondoc. Amac oc aêc Anôtônê mêtoç su me masi.

⁴ Anôtô eŋ têtac wapôm to kêpuc tau tôŋ ma gê biŋ tôŋ. Ma amac alic gêŋ samob tonanŋ ŋai sec me. Anôtônê têtac wapôm gebe êwê amac anam taôm ôkwi. Biŋ tonanŋ amac ajala me masi.

⁵ Amac atoc taôm sa ma ajam nêŋ ŋalêlôm ôkwi atom, tec êndêŋ bêc Anôtô eoc nê têtac ŋandanŋ to mêtoç êndêŋgeŋŋa lasêŋa nanŋ, amac oc akalem êné têtac ŋandanŋ êpi taôm.

⁶ Anôtô oc êkêŋ ŋagêjô êndêŋ ŋamalac samob êndêŋ-êndêŋgeŋ êtôm nêŋ kolenŋ, taŋ sêjam nanŋ.

⁷ Lau taŋ sêjam kolenŋ ŋajam totêntac kêpa sugenŋ ma taêŋ kêka ŋawasi to waenŋ ŋajam ma sêmoa tengeŋ nanŋ, Anôtô êkêŋ êsêac sêŋgônŋ matenŋ jali tengeŋ.

⁸ Ma lau, taŋ taêŋ gêjam taunŋ waenŋgeŋ to taŋenpêc gêdêŋ biŋŋanô, mago taŋenŋ wamu gêdêŋ gêŋ geo nanŋ, Anôtônê têtac ŋandanŋ to têtac kêbôli auc gêdêŋ êsêac.

⁹ Gêŋwapac to ŋandanŋ êpi ŋamalac samob, taŋ sêgôm sec nanŋ. Juda oc têtap sa êmunŋ, ma lau samuc amboac tonanŋ.

¹⁰ Ŋawasi to waenŋ ŋajam ma biŋmalô êndêŋ lau samob, taŋ sêgôm nêŋ gêŋ ŋajam nanŋ. Juda oc têtap sa êmunŋ, ma lau samuc amboac tonanŋ,

¹¹ gebe Anôtô kêpuc lau tenŋ ŋam atom, gêlic samob kêtôm taunŋgeŋ.

¹² Ŋamalac samob, taŋ sêjam kauc biŋsu ma sêgôm sec nanŋ, biŋsu oc êtiŋ êsêac su atom, taunŋ sênaŋa, ma êsêac samob, taŋ sêŋô biŋsugac, mago sêgôm sec nanŋ, Anôtô oc êmêtoç êsêac êtôm biŋsu tau tonanŋ,

13 gebe lau, tañ sêñô biñsu ñaômagen nan, Anôtô êlic êsêac amboac lau gêdêñ atom. Lau tañ sêgôm ñanô kêsa nanñen, tec têtú lau gêdêñ.

14 Lau samuc têtáp biñsu sa atom. Mago taun embe sêngôm gêñ, tañ biñsu kêjatu nan, ñanô êsa, go êsêac, tañ têtáp biñsu sa atom nan, sêkêñ taun nêñ lêñ ñagôlinj gêwê êsêac kêtú taun nêñ biñsu.

15 Êsêacnêñ lêñ gêwa sa gebe Anôtô keto biñsu ñakôm kêsêp êsêacnêñ ñalêlôm. Ma êsêacnêñ awa ñalêlômña gêwa biñ tonan sa gêwiñ gebe nêñ taêñ gêjam kêmetôc êsêac to kêpuc êsêac tônj gêwiñ.

16 Biñ tonan ñai oc êtu awê êndêñ bêc, tañ Anôtô êkêñ Jesu Kilisi êmetôc ñamalacnêñ biñ kêsiñ taunña nan, êtôm ñoc ñawae ñajam, tañ kasôm lasê nan.

Lau Juda to Mosenê biñsu

17 Aôm kôsam taôm gebe Juda to taêm kêka biñsu ma kôlanem taôm Anôtôña.

18 Aôm kôjala Anôtônê biñ ma biñsu gêwa nêñ kauc sa e kôjala gêñ gêdêñ to gêñ keso.

19 Aôm kôsaê taôm gebe kôtu matenñpecnêñ ñac-êwê-êsêacwaga to lau, tañ sêmoa ñakesec nan, nêñ ñawê,

20 kôtu lau kauc gêbôc nêñ jaomwaga to ñapalê ñasec-ñasec nêñ kêdônwaga, tañ gôlic biñsu kêtú kauc to biññanô ñamôkê gêdêñ aôm.

21 Amboac ondóc kôdôn lau ñagêdô, mago kôdôn taôm atom. Aôm gôjam mêtê gebe tanam geñgeñ atom, mago taôm gôjam geñgeñ me masi.

22 Aôm kôsôm gebe dangôm gêñ mockaiño to mockaiñña atom, mago aôm taôm gôgôm gêñ tau me masi. Aôm gôlic sakiñ gwamña gebe gêñ sec,

mago taôm kôjanjo gêlôn su anja gwam ñalôm me masi.

²³ Aôm kôlanem taôm biñsuña, mago kôgêli biñsu tau tec gôwê Anôtô auc me masi.

²⁴ Biñ tonañ kêtôm biñ, tañ teto gec gebe “Lau samuc sêsôm biñ alôb-alôb kêpi Anôtônê ñaê kêtú amacña.”

²⁵ Aôm embe ômansañ biñsu, go sêsa aômña ênam aôm sa. Embe ôngêli biñsu, go sêsa aôm suña êtôm sêsa aôm atom.

²⁶ Ma ñac samuc teñ embe ejop biñsu ñajatu, go Anôtô êlic ñac samuc tau êtôm ñac, tañ sêsa eñ nañ.

²⁷ Ma ñac, tañ sêsa eñ atom, mago gêgôm biñsu ñanô kêsa nañ, oc êmêtôc aôm. Êtu agenña. Gebe aôm kôtap biñsu ñabuku sa to sêsa aôm, mago kôgêli biñsu.

²⁸ Ñac tañ sêlic eñ ôli dêmôênagen gebe Juda nañ, eñ Juda ñanô atom. Ma ñac, tañ sêsa eñ ôligen nañ, sêsa eñ ñanô atom.

²⁹ Mago Juda ñanô tau nec eñ ñac, tañ nê ñalêlôm kêsap Judanêñ mêtê tôñ. Ma ñac, tañ sêsa eñ ñanô nañ, sêsa eñ tonê ñalêlômgen. Kôm tonañ gêjac biñsu, tañ teto gêc nañ, ñawae atom, gêjac Ñalau Dabun ñawae. Ñac tau tonañ nê wae ñam kêsêp ñamalacña atom, kêsêp Anôtônagen.

3

¹ Amboac ondoc, lau Juda oc têtap moasiñ sa êlêlêc lau samuc su me masi. Me sêsa launja tau nañ ñanô amboac ondoc.

² Op, moasiñ to ñanô tokainj-tokainj taêsam. Moasiñ ñamataña tonec gebe Anôtô kêkêñ nê mêtê gêdêñ êsêac.

³ Nagêdô embe sêkêḅ êwiḅ atom, go amboac ondoc. Êsêacnêḅ sêkêḅ gêwiḅ atomḅa oc enseḅ Anôtônê lêḅ ḅaḅêḅ su me.

⁴ Masigoc. ḅamalac samob dansaḅtêna. Anôtô taugen eḅ ḅac biḅḅaḅnôḅa kêtôm teto gêc gebe “Nêḅ biḅ êwaka aôm sa gebe kôsôm jagêdêḅ, ma lau embe sêmêtôc aôm, naḅ oc ôku êsêac tulu.”

⁵ Aêacnêḅ biḅ geo embe êwaka Anôtônê biḅgêdêḅ sa, naḅ tasôm asagenḅ. Ma Anôtô embe êjac nê têtac ḅandaḅ sa, oc êḅgôm eso me masi. Biḅ tonañ kasôm kêtôm ḅamalacnêḅ kaucgoc.

⁶ Masigoc. Anôtô embe enseḅ tau amboac tonañ, oc êmêtôc ḅamalac samob nêḅ biḅ êtu katô amboac ondoc.

⁷ Ma amboac ondoc. ḅoc biḅdansaḅ embe êwaka Anôtônê biḅḅaḅnô sa e ênê ḅawasi êsa êlêlêc su, naḅ eḅ oc êmêtôc aê amboac ḅac sec teḅ me.

⁸ Embe amboac tonañ, go tasôm biḅ alôb-alôb gebe “Daḅgôm secmaḅ, gebe sec ênam ḅaḅnô ḅajamônḅ.” Tasôm amboac tonañ me. Lau ḅagêdô sêgôliḅ biḅ kêpi aêac ma sêsôm gebe aêac asôm ḅalô tau tonañ. Lau tonañ oc sêḅdac nêḅ mêtôc naêḅdêḅgeḅ.

ḅac gêdêḅ teḅ gêmoa atom

⁹ Amboac ondoc, aêac Juda atap moasiḅ ḅajam sa êlêlêc su me. Masianô. Aêac asôm sugac gebe Juda to lau samuc samob sêsô sec ḅaḅaḅclai ḅalabu,

¹⁰ kêtôm teto gêc gebe

“ḅac gêdêḅ teḅ gêmoa atomanô.

¹¹ ḅac tokauc teḅ gêmoa atom, ma ḅac gesom Anôtônḅa teḅ gêmoa atom.

¹² Samob sêkac tauḅ su e têtú sec samobgac.

Njac têtac wapômna tenj gêmoa atom, masi samucgej.

¹³ Êsêacnêj awensuj kêtôm sêawa gêja.

Imbelenj geno-geno binj dansan e njawasi lanjwagenj.

Gêdôjôlic kêsabanj moac njamalic auc.

¹⁴ Aweñsuj kêpuc boa njawaô ma binj njac lai gêjam auc.

¹⁵ Sêlêtigenj gebe sêkêc dec sinj.

¹⁶ Êsêacnêj lêj kepenj sensenj gêj popocja njawaô to sêngôm launêj njalêlôm njawapac êsaña,

¹⁷ ma sêjam kauc lêj sê wamaña.

¹⁸ Êsêac sêkô Anôtô lanjônêm, mago têtêc enj atom.”

¹⁹ Aêac tajala gebe binj samob, tanj binjsu kêsôm nanj, kêkanôj êsêac, tanj sêmoa binjsu njalabu nanj. Binjsu êmbôc êsêac awenj auc ma njamalac samob sêjala nêj keso, tanj sêgôm gêdêj Anôtô nanj, gebe

²⁰ Anôtô kêmasanj njamalac samob nêj binj e gêlic êsêac têtû lau gêdêj kêtû njamalac sêgôm binjsu njanô kêsaña nec atom. Binjsu njakolenj tagenj tonec gebe êtôc aêacnêj sec ênêc awêgenj êndêj aêac.

Takêj êwiñ Kilisija gêjam aêac kêsi

²¹ Galoc lêj tec Anôtô kêsa gebe êmansanj njamalacnêj binj e êlic êsêac têtû lau gêdêj, mênjgeoc tau lasê. Geoc tau lasê kêpi binjsu njalêj atom. Mose tau nê binjsu to propete sêwa binj tau sa.

²² Anôtô kêmasanj njamalacnêj binj e gêlic êsêac têtû lau gêdêj nanj gêgôm kêtû sêkêj gêwiñ Jesu Kilisija. Êsêac samob, tanj sêkêj gêwiñ Kilisi nanj, têtap moasinj tonanj sa kêtômgenj,

²³ gebe njamalac pebenj sêgôm sec tec sêjac jaê Anôtônê njawasi.

²⁴ Mago Anôtô kêmoasiñ êsêac to kêmasañ êsêacnêñ biñ e gêlic êsêac têtú lau gêdêñ ñaômageñ, gêgôm kêtú Kilisi Jesu kési êsêac suña.

²⁵ Anôtô tau kékêñ Kilisi kêtú da wamaña gebe ênê dec ensen lau, tañ sêkêñ gêwiñ en nan, nêñ sec su. Biñ tonañ gêwa Anôtô kêmasañ ñamalacnêñ biñ e gêlic êsêac têtú lau gêdêñ ñalêñ sa. Gêdêñ têm gêmunña Anôtô gê ñamalacnêñ biñ tòn ma gêwi nêñ sec ñabiñ siñ gêcña.

²⁶ Mago galoc Anôtô gebe êwaka lêñ kêmasañ ñamalacnêñ biñña sa, ec tajala gebe en ñac gêdêñ ma kêmasañ lau, tañ sêkêñ gêwiñ Jesu nan, nêñ biñ e gêlic êsêac têtú lau gêdêñ.

²⁷ Ma aêacnêñ waen tau gêc ondoc. Waen tau gêbacnêgac. Biñsu amboac ondoc gesen su. Biñsu tañ kêjatu aêac gebe tanam kolen me. Masianô. Biñ takêñ gêwiñña.

²⁸ Aêac tajala biñ tonec kêtú tòn gebe Anôtô kêmasañ ñamalacnêñ biñ e gêlic êsêac têtú lau gêdêñ kêtú sêkêñ gêwiññagen, kêtú sêjam biñsu ñakolenña nec atom.

²⁹ Anôtô kêtú Juda taunjen nêñ Anôtô me. En kêtú lau samuc nêñ Anôtô gêwiñ atom me. Aec, lau samuc nêñ gêwiñgoc.

³⁰ Anôtô tagen, tec êmansañ Judanêñ biñ e êlic êsêac têtú lau gêdêñ êtu sêkêñ gêwiñña ma êmansañ lau samuc nêñ êtu sêkêñ gêwiñña amboac tonanjen.

³¹ Amboac tonañ aêac dasen biñsu su kêtú takêñ gêwiñña me. Masigoc, aêac tatoc biñsu sagen.

4

Abraham kêtú ñadôn

¹ Amboac tonañ aêac tasôm asagenj êpi aêac abenji Abraham. Ênê binj amboac ondod.

² Anôtô embe êlic Abraham êtu ñac gêdêñj êtu gêjam kolenj ñajamña, go Abrahamnê wae êsa. Mago Anôtô gêlic amboac tonañ atom.

³ Binj tañ teto gêc nañ, kêsôm amboac ondod. Kêsôm gebe “Abraham kékêñj gêwiñj Anôtô, tec gêlic enj ñac gêdêñj.”

⁴ Ñac tañ gêjam kôm nañ, nê ñaôli kêtú moasinj gêdêñj enj atom, kêtú ênê kôm ñagêjô.

⁵ Ñac tañ gêjam kôm atom, mago kékêñj gêwiñj Anôtô gebe kêmasañ lau sec nêñj binj e gêlic êsêac têtú lau gêdêñj nañ, Anôtô oc êmansañ ñac tonañ nê binj êtu nê kékêñj gêwiñjña.

⁶ Binj tau kêtôm Dawid kêsôm gêdêñj tañ awa gêôc ñac, nañ Anôtô kêmasañ ênê binj e gêlic enj kêtú ñac gêdêñj kêtú ênê kolenj gêdêñj tenja atom gebe

⁷ “Aê aoc êôc lau, tañ Anôtô kêsuc nêñj geo ôkwi to kêgêduc nêñj sec auc nañ.

⁸ Aê aoc êôc ñac,

tañ Apômtau taê gêjam ênê sec kêtiam atom nañ.”

⁹ Amboac ondod, Dawid awa gêôc lau nec kêkanôñj lau tañ sêsa êsêac nañgenj, me kêkanôñj lau samuc gêwiñj. Aêac tasôm sugac gebe Abraham kékêñj gêwiñj Anôtô, tec gêlic enj ñac gêdêñj.

¹⁰ Gêdêñj ondod binj tonañ kêsa. Gêdêñj tañ sêsa enj su nañ, me gêdêñj tañ sêsa enj atomgenj nañ. Binj tau kêsa gêdêñj tañ sêsa enj atomgenj nañ.

¹¹ Sêsa Abraham atomgenj, mago Anôtô kêmasañ ênê binj kêtú kékêñj gêwiñjña. Go sêsa enj kêtú binj tau tonañ ñabelo. Tec enj kêtú lau samuc samob, tañ sêkêñj gêwiñj nañ tamenji. Sêsa êsêac atom, mago

sêkêñ gêwiñ Anôtô, tec kêmasañ êsêacnêñ biñ e gêlic êsêac têtú lau gêdêñ.

¹² Enj kêtú êsêac, tañ sêsa êsêac nañ, tamenji amboac tonañ. Mago enj kêtú êsêac tamenji kêtú sêsa êsêacñagenj atom, kêtú sêsêlêñ sêpuc aêac tamenji Abraham wêña ma sêkêñ gêwiñ kêtôm enj kêkêñ gêwiñ gêdêñ tañ sêsa enj atomgenj nañ.

Takêñ êwiñ, go tatap moasiñ, tañ Anôtô gêjac mata nañ, ñanô sa

¹³ Anôtô gêjac mata gêdêñ Abraham to nê wakuc gebe nom samuc tau êtu nêñ gêñlênsêñ. Enj gêjac mata biñ tonañ kêtú Abraham gêgôm biñsu ñanô kêsaña nec atom, gêjac mata kêtú gêlic enj ñacgêdêñ kêtú kêkêñ gêwiñña.

¹⁴ Embe lau, tañ sêñgôm biñsu ñanô êsa nañ, sêwê kainj gêñlênsêñ, go biñ takêñ gêwiñña ñanô masi, ma biñ, tañ Anôtô gêjac mata nañ, ê su.

¹⁵ Aêac talicgac gebe biñsu kêkalem Anôtônê têtac ñandañ. Ma biñsu embe masi, go biñ tañgêli biñsuña masi amboac tonañgenj.

¹⁶ Kêtú tonañña biñ, tañ Anôtô gêjac mata nañ, ñam kêsêp launêñ sêkêñ gêwiñ, gebe sêjala gebe Anôtô êkêñ nê moasiñ ñaômagenj êndêñ Abrahamnê wakuc samob, êndêñ êsêac, tañ sêgôm biñsu ñanô kêsa nañgenj atom, êndêñ êsêac, tañ sêkêñ gêwiñ têtôm Abraham nañ, amboac tonañgenj. Gebe Abraham kêtú aêac samob tamenji

¹⁷ amboac teto gêc gebe “Aê kakêñ aôm kêtú tentenlatu taêsam tamenji.” Abraham kêkêñ gêwiñ Anôtô, tañ gêñu ñacmatê maten jali kêsa to kêkalem gêñ, tañ gêc atom nañ, gebe mênêsa.

18 Abraham kêkêñ mata gêñ, tañ kêtôm gebe takêñ mater atomña nan, ma kêkêñ gêwiñ gebe êtu tentenlatu taêsam tamenji êtôm binjêm lanğwa kêsôm gebe “Aômnêm wakuc têtü taêsam têtôm tônê.”

19 Abraham kêjala gebe nê jala amboac 100 ma kêjala tau gebe ôli kêtü mêtê su, ma Saranê têm êkôc ñapalêña gêbacnê amboac tonanğen, mago Abraham kêkêñ gêwiñ kêtü goloñ atom.

20 Anôtô gêjac mata binj amboac tonanğ, mago Abraham têtac lulu to kêkêñ gêwiñ kwalec atom. Eñ kêkêñ gêwiñ kêpuc eñ tôñ ñajaña ma gêgôm Anôtônê ñawasi kêsa.

21 Eñ kêjala tonanôgen gebe Anôtô kêtôm gebe êngôm binj, tañ gêjac mata nan, ñanô êsa.

22 Kêtü tonanğña tec “Anôtô gêlic eñ gêwê kainj binğêdêñ.”

23 Njalô “Anôtô gêlic eñ gêwê kainj binğêdêñ” nan, teto kêtü Abraham taugenğña atom.

24 Teto gêc kêtü aêacña gêwiñ. Aêac embe takêñ êwiñ Anôtô, tañ gêñu aêacnêñ Apômtau Jesu anğa ñacmatênêñ sa nan, eñ oc êlic aêac lau gêdêñ amboac tonanğen.

25 Eñ kêkêñ Jesu gêmac êndü kêtü tagêli binj suña ma gêñu eñ sa gebe êmansañ aêacnêñ binj êndêñ Anôtô.

5

Anôtô kêmasañ aêacnêñ binj ñajanô

1 Anôtô kêmasañ aêacnêñ binj e gêlic aêac tatu lau gêdêñ kêtü takêñ gêwiñña, tec gê wama aêac kêtü aêacnêñ Apômtau Jesu Kilisinja.

² Aêac takêñ gêwiñ, tec ñac tau gêlêc katam su ma tamoa moasiñ ñalêlôm to takêñ maten tawê kain Anôtônê ñawasiña toôlinj kêpigenj.

³ Mago tonanjenj atom. Aêac ôlinj kêpi kêtú gêñwapacña amboac tonanjenj, gebe tajala gêñwapac tau kêkêñ aêac daôc wapac totêntac kêpa sugenj.

⁴ Daôc gêñwapac totêntac kêpa sugenj kêkêñ aêac tatu lau ñañêñ. Tatu lau ñañêñ, tec takêñ matenj gêñ, tanj gêc nêmnja.

⁵ Takêñ matenj oc êngôm aêac majenj êsa atom, gebe Anôtô kêkêñ nê Ñalau Dabunj gêdêñ aêac, tec kêkêc nê têtac gêwiñ ñanô kêsêp aêacnêñ ñalêlôm.

⁶ Gêdêñ tanj aêac tamoa tonêñ palêpalagenj nanj, Kilisi gêmác êndú gêdêñ ñanoc kêtú lau dedec Anôtôña.

⁷ Ñamalac tenj oc êmac êndú êtu ñac gêdêñ tenja atom. Moae lau tagenj-tagenj oc sêmac êndú êtu ñac ñajamña.

⁸ Mago Kilisi gêmác êndú kêtú aêacña gêdêñ tanj tamoa tosecgenj. Binj tonanjenj gêwa Anôtônê têtac gêwiñ aêacña sa.

⁹ Kilisinê dec kêmasanjenj aêacnêñ binj gêdêñ Anôtô, tec Kilisi oc ênam aêac kêsi êndêñ Anôtônê têtac ñandanjenj amboac tonanjenj.

¹⁰ Aêac tatu Anôtônê ñacjo, mago enj gê wama aêac kêtú Latu gêmác êndunja. Galoc gê wama aêac su ma Latu tau gêmóa mata jali, tec oc ênam aêac kêsi êlêlêc su ñêñgenj.

¹¹ Mago binj tonanjenj atom. Aêac ôlinj kêpi Anôtôña kêtú aêacnêñ Apômtau Jesu Kilisi gê wama aêac gêdêñ Anôtôña.

Adam agêc Kilisi

¹² Sec gêmêḅ nom kêtḅ ḅamalac tagen nê secḅa. Ma gêmacanô tau mênḅêô lasê kêtḅ sec tauḅa. Gêmac tau gelom-gelom e kêtap ḅamalac samob sa, gebe samob sêḅôm secgac.

¹³ Biḅsu mênḅkêsa atomḅen ma sec gêc nom kwananḅen. Mago biḅsu embe masi, oc sec ḅadônḅ masi amboac tonanḅ, tec sêsoḅ ḅabiḅ atom.

¹⁴ Mago gêmacanô tau gêjam ḅôliḅ ḅamalac samob, taḅ sêmoa Adam agêc Mose nêḅ têm ḅasawa nanḅ. Êsêac sêḅôm sec kêtôm Adam kêḅêli biḅsu nec atom, mago gêmacanô tau gêjam ḅôliḅ êsêac amboac tonanḅen. Adam tau kêtḅ ḅac, taḅ oc êmêḅḅa nanḅ, nê dôḅ.

¹⁵ Mago Anôtônê moasiḅ ma Adam kêḅêli biḅsu kêtôm tau atom. Taêsam sêmac êndḅ kêtḅ ḅac tagen kêḅêli biḅsuḅa, mago Anôtônê moasiḅ to ḅamalac tagen Jesu Kilisi nê moasiḅ, taḅ lau taêsam sêkôc aômagenḅ nanḅ, kapôêḅ kêlêlêc su.

¹⁶ Ma moasiḅ, taḅ Anôtô kêkêḅ ḅaômagenḅ nanḅ, to sec, taḅ ḅac tagenḅ ḅêḅôm nanḅ, keso tau. ḅac tagenḅ ḅêḅôm sec, tec mêtôc gesenḅ enḅ. Mago moasiḅ tau kêmasanḅ lau sêḅêli biḅsu ḅabiḅ taêsam kêtḅ solop.

¹⁷ Biḅḅanô, ḅac tagenḅ kêḅêli biḅ ma kêtḅ ḅac tagenḅ tonanḅḅa gêmacanô gêjam ḅôliḅ ḅêḅ samob. Mago ḅac tagenḅ tonec, Jesu Kilisi, nê kôm ḅanô kêlêlêc su. Lau samob, taḅ sêkôc moasiḅ tolêlôm-tolêlôm to êsêac, taḅ Anôtô kêmasanḅ êsêacnêḅ biḅ e ḅêlic êsêac têtḅ lau ḅêdêḅ nanḅ, oc sênam ḅôliḅ sêḅḅônḅ matenḅ jali êtu ḅac tagenḅ Jesu Kilisiḅa.

¹⁸ Amboac tonanḅ, ḅac tagenḅ kêḅêli biḅ, tec gesenḅ ḅamalac samob su, ma ḅac tagenḅ gêjam kôm ḅêdêḅ,

tec Anôtô kêmasañ ñamalac samob nêj biñ e sêngônj maten jali.

¹⁹ Ñac tagen nê tanapêc gêgôm lau taêsam têtú sec. Ma ñac tagen nê taña wamu kêmasañ lau taêsam nêj biñ e Anôtô gêlic êsêac têtú lau gêdênj.

²⁰ Biñsu tau mêngêô lasê gebe êngôm lau sêngêli biñsu ênam sêga. Mago gêdênj tañ sec gêjam sêga nañ, Anôtônê moasiñ tañ kêtôp kêtú kapôênj kêlêlêc su.

²¹ Amboac tonañ sec gêjam gôlinj kepenj gêmacanôgenj, ma Anôtônê moasiñ gêjam gôlinj kepenj dangônj maten jali tengeñña kêtú Anôtô kêmasañ aêacnêj biñ tatu lau gêdênj kêtú aêacnêj Apômtau Jesu Kilisiña.

6

Aêac tamac êndu dawij Kilisi

¹ Ma galoc tasôm biñ amboac ondóc. Tasôm gebe Tamoa sec ñalêlômmanj, gebe moasiñ tau ênam sêga me.

² Masigoc, amboac tonañ atom. Aêac dawí sec siñ nañ kêtôm tamac êndu su, tec tasêlêñ tamoa sec ñalêlôm êtiam amboac ondóc.

³ Amac ajala biñ tonañ atom me. Aêac samob, tañ busañgu gêbiñ aêac tôñ tamiñ Kilisi Jesu nañ, busañgu gêbiñ aêac tôñ tamiñ enj gêmac êndu amboac tonañ.

⁴ Gêdênj tañ taliñ sañgu nañ, Anôtô kêsuñ aêac dawij Kilisi gebe tawê kainj enj gêmac êndu. Ma Tamanê ñawasi gêñu Kilisi sa aña ñacmatênêj, tec aêac tasa nêj lêñ tamoa maten jali wakuc amboac tonañenj.

⁵ Aêac tamac êndu dawin̄ Kilisi tatôm en̄ gêm̄ac êndu, tec oc dandi sa dawin̄ en̄ tatôm en̄ gêdi sa amboac tonan̄en̄.

⁶ Biñ tonec aêac tajalagac gebe aêacnêñ ñalêlôm lan̄gwa kêpi kakesotau gêwin̄ Kilisi, gebe en̄sen òlin̄ ñasec tau su ma tatu sec tau ñsakin̄waga êtiam atom.

⁷ Gebe ñac, tañ gêm̄ac êndu su nan̄, gêm̄ac kêgaboac en̄ su an̄ga sec ñañac lai.

⁸ Aêac embe tamac êndu dawin̄ Kilisi, go takêñ êwin̄ gebe dan̄gôn̄ maten̄ jali dawin̄ en̄ amboac tonan̄en̄.

⁹ Aêac tajala gebe Anôtô gêñu Kilisi sa an̄ga ñacmatênêñ, tec oc êmac êndu êtiam atomanô. Gêm̄acanô tau oc ênam gôlin̄ en̄ êtiam atom.

¹⁰ En̄ gêm̄ac êndu tonan̄ gêm̄ac êndu kêtú dim tagen̄ ma gesen̄ sec ñañac lai su. En̄ mata jali, tec gêñgôn̄ mata jali kêtú Anôtôña.

¹¹ Ma amac amboac tonan̄, alic taôm amboac awi sec sin̄ su kêtôm amac êndu. Ma Kilisi Jesu gêbin̄ amac tôñ an̄gôn̄ matem jali kêtú Anôtôña.

¹² Amboac tonan̄ sec ênam gôlin̄ amac ôlim, tañ êmac êndu nan̄, e tañem wamu têtmac ñakalac ôlimña nec êtiam atom.

¹³ Akêñ ôlim ñagêñlêlôm êndên̄ sec êtu geo ñalaukasap atom. Akêñ taôm êndên̄ Anôtô êtôm ñac, tañ mata jali kêsa ma akêñ ôlim ñagêñlêlôm êndên̄ Anôtô êtu biñgêdên̄ ñalaukasap,

¹⁴ gebe sec ênam gôlin̄ amac êtiam atom, gebe amoa biñsu ñalabu atom, amoa Anôtônê moasin̄ ñalabu.

Aêac tatu biñgêden̄ ñsakin̄waga

15 Ma galoc amboac ondoc. Aêac tamoa biñsu ñalabu atom, tamoa moasiñ ñalabu, tec danğôm sec tamoa me. Masigoc, amboac tonañ atom.

16 Amac ajalagac, amac embe akêñ taôm anam sakiñ ñac tenj ma tanjem wamu enj, go atu ñac, tanj tanjem wamu enj nanj, nê sakiñwaga. Embe atu sec ñasakiñwaga, go anañja ma embe atu tanja wamu ñasakiñwaga, go Anôtô êmansañ amacnêm biñ.

17 Mago tanam danje Anôtô, gebe gêmunjenj amac atu sec ñasakiñwaga, mago galoc tédôñ mêtê gêdêñ amac, tec tanjem wamu biñjanô tonêm ñalêlôm samucjenj.

18 Kilisi kégaboac amac su anja sec ñañaclai, tec ajam sakiñ biñgêdêñ.

19 Aê jasôm ñoc biñ amboac ñamalac sêsôm nêñ acgom, gebe amac ñamalac palê-palê. Gêmunjenj amac akêñ ôlim ñagêñlêlôm kêtú gêñ ñatêmui to geo ñasakiñwaga. Ma galoc akêñ ôlim ñagêñlêlôm kêtú biñgedêñ ñasakiñwaga, tec asa Anôtônê launêñ lêñ.

20 Gêdêñ tanj atu sec ñasakiñwaga nanj, amac asô biñgêdêñ ñalabu atom.

21 Ma amac atap sakiñ tonañ, tanj galoc gêgôm amac majem kêsa nanj, ñañanô sa amboac ondoc. Ñanô tonec gebe gêmacanô tau.

22 Mago galoc tec Anôtô kégaboac amac su anja sec ñañaclai ma atu ênê sakiñwaga. Sakiñ tonañ ñañanô gebe asa Anôtônê launêñ lêñ e êtu ñamu anğônj matem jali tenjenj.

23 Sec ñaôli tau tonec gebe gêmacanô. Ma Anôtônê moasiñ tau tonec gebe aêacnêñ Apômtau Kilisi Jesu gêbiñ aêac tônj danğônj matenj jali tenjenj.

7

Awê to ñac sêjam tauñ kêtú ñadôñdôñ

¹ O lasitêwaac, aê galic amac ajala biñsu ñam, tec ñoc biñ tonec êndêñ amac gebe Biñsu gêjam gôliñ ñamalac kêtôm nêñ têm, tañ sêmoa matenñ jali aña nom nañgenñ.

² Awê ten embe ênam ñac, go biñsu êmbiñ êsêagêc tôñ sêpi tagenñ e ñac tau êmac êndu. Ñac tau embe êmac êndu su, go biñsu, tañ gêbiñ êsêagêc tôñ nañ êmbacnê.

³ Amboac tonañ awê tau nê akwenñ embe êmoa ma ênam ñac tenñ, oc êngôm biñ sêjam tauñña popoc. Mago nê akwenñ embe êmac êndu, go biñsu êmbiñ êsêagêc tôñ êtiam atom. Ma awê tau embe ênam ñac tenñ, oc êngôm biñ sêjam tauñña popoc atom.

⁴ O ñoc lasitêwaac, amacnêm biñ amboac tonañ. Amac awi biñsu siñ kêtôm amac êndu su, gebe atu Kilisinê ôli awiñ, tec atu ñac, tañ Anôtô gêñu enñ sa aña ñacmatênênñ nañ, nê gêñgac, gebe tanam ñanô ñajam êtu Anôtôña.

⁵ Gêdênñ tañ taênñ gêjam tauñ ôliñgenñ tamoa nañ, biñsu kêjali sec ñagênñ têtac kalacña sa, mênghêjam kôm aña ôliñ ñagênñlêlôm samob e kôm tau ñañanô gebe gêmacanô tau.

⁶ Ma galoc biñsu, tañ gêbiñ aêac tôñ nañ, gêbacnê ma tamac êndu, tec dawî gênñ, tañ gêsô aêac tôñ nañ siñ. Tec galoc tanam sakiñ têndanğuc lêñ lanğwa, tañ teto gêc biñsu nañ, êtiam atom, tanam sakiñ têndanğuc Ñalaunê lêñ wakuc.

Biñsu to sec ñabiñ wapac

⁷ Ma oc tasôm biñ amboac ondoci. Biñsu tau oc gênñ sec me. Masigoc, amboac tonañ atom. Biñsu

embe êtôc sec êndêñ aê atom, oc jajala sec atom. Biñsu kêsôm gebe “Matam katu atom.” Embe ênac jao biñ tonañ atom, oc jajala biñ matoc katunja atom.

⁸ Sec tau gesom lêñ êjali têtac kalacña sa anja ñoc ñalêlôm, tec kêtap sa gêc biñsu ñajao to ñajatu ñalêlôm. Embe biñsu masi, oc sec tau êtu gêñ matê.

⁹ Gêdêñ tañ gajam kauc biñsu nañ, gamoa matoc jali e biñsu ñajao mêngeê lasê, tec sec tau mata jali kêsa ma aê gamac êndu.

¹⁰ Ma biñsu ñajatu, tañ gebe êkêñ aê jañgôn matoc jali nañ, kêkêñ aê gêmac êndu.

¹¹ Gebe sec tau gesom lêñ e kêtap sa gêc biñsu ñajao to jatu ñalêlôm, tec kêtim aê e biñsu tau gêjac aê êndu.

¹² Amboac tonañ biñsu tau gêñ dabuñ, ma biñsu ñajatu to jao gêñ dabuñ to gêdêñ ma ñajam amboac tonañ.

¹³ Ma amboac ondoc, gêñ ñajam tonec kêkêñ aê gamac êndu me. Masianô, amboac tonañ atom. Sec tau gêgôm. Sec tau kêtû awê ñalêñ gêjam gêñ ñajam lanô mênkêkêñ aê gêmac êndu. Lêñ tonañ gêwa sa gebe biñsu ñajatu to jao kêkêñ sec gêjam sêga.

¹⁴ Aêac tajala gebe biñsu ñam kêsêp Ñalau. Mago aê ñamalac nomña, tec sec kêkônij aê e gajam sakij sec tau.

¹⁵ Aê gajam kauc gêñ, tañ gagôm nañ, gebe gêñ, tañ têtac gêwiñ gabe jañgômña nañ, gagôm atom. Mago gêñ, tañ têtac gedec gabe jañgôm atomña nañ, tec gagôm.

¹⁶ Embe jañgôm gêñ, tañ têtac gedec nañ, go êwa sa êndêñ aê gebe biñsu tau ñajam.

17 Amboac tonan, tec aê tauc gagôm gêñ tonan atom, sec tan gêc ñoc ñalêlôm nan, tec gêgôm.

18 Aê ñamalac ñaôma tonec kajala taucgac gebe gêñ ñajam ten gêc ñoc ñalêlôm langwa tonec atom. Aê têtac gêwin gebe jamansan gêñ ñajam, mago katôm gebe janğôm ñajam tau ñanô êsaña atom.

19 Gebe gêñ ñajam, tan têtac gêwin gabe janğômña nan, tec gagôm atom, mago sec, tan têtac gedec gabe janğôm atom ña nan, tec gagôm.

20 Aê embe janğôm gêñ, tan têtac gedec nan, go aê tauc janğôm gêñ tau êtiam atom. Sec tan gêc ñoc ñalêlôm nan, tec gêgôm.

21 Amboac tonan aê katap ñagôlin tonec sa gebe Gabe janğôm gêñ ñajam, mago sec kêsap aê tøy tec gesen.

22 Aê têtac gêwin Anôtônê binşu ñanôgen gêc ñoc ñalêlôm,

23 mago aê kêsaê tauc gebe binşu ten gêc ñoc ôlic ñagêñlêlôm. Binşu tonan gêjac sin gêdên binşu, tan gêc ñoc kauclêlôm nan, e gêsô aê tøy kasô sec ñabinşu, tan gêc ñoc ôlic ñagêñlêlôm nan ñalabu.

24 Ijoc aêma, asa êjanğo aê su anğa ôlic togêmac tonec.

25 Aê gajam danğe Anôtô kêtü aêacnên Apômtau Jesu Kilisiña. Amboac tonan kasôm binşu tonec gebe Ñoc kauc tec gajam sakin gêdên Anôtônê binşu, ma ñoc ñalêlôm langwa tec gajam sakin gêdên sec ñabinşu.

8

Tasa nêñ lêñ to Njalaugen

1 Amboac tonan lau, tan Kilisi Jesu gêbinşu êsêac tøy nan, têtap mêtôc enşen êsêac suña sa atom,

² gebe Nalau, tañ kêkêñ aêac danğôñ materñ jali kêtú Kilisi Jesuñ a nañ, nê biñsu tec kêgaboac aêac su aña sec to tamac êndú ñabiñsu.

³ Kôm tañ nêñ ñalêlôm lanğwa kêkô auc e biñsu gêgôm kêtôm atom nañ, Anôtô gêgôm. Eñ kêmêtôc sec, tañ gêc ñalêlôm lanğwa nañ, e gesenñ su gêjaña gebe kêsakiñ tau Latu toôli nomña kêtôm ñamalac ôliñ tosec nañ, gebe enenñ sec su.

⁴ Eñ gêgôm gêñ tonañ gebe tasa nêñ lêñ tandanğuc ñalêlôm lanğwa atom, tandanğuc Nalaugenñ e tañenñ wamu êndênñ biñsu ñajatu gêdênñ ênam aêac aucgenñ.

⁵ Gebe êsêac, tañ sêsêlêñ kêtôm nêñ ñalêlôm lanğwa gêwê êsêacña nañ, taênñ gêjam gêñ ñalêlôm lanğwaña. Ma êsêac, tañ sêsêlêñ kêtôm Nalau gêwê êsêacña nañ, taênñ gêjam gêñ Nalauña.

⁶ Embe taênñ ênam gêñ ñalêlôm lanğwaña, oc tamac êndú. Embe taênñ ênam gêñ Nalauña, oc danğôñ materñ jali tobiñmalôgenñ.

⁷ Nac teñ embe taê ênam gêñ ñalêlôm lanğwaña, oc êtu Anôtônê ñacjo, gebe eñ kêsô Anôtônê biñsu ñalabu atom, tau embe têtac êkac eñ gebe naêsô ñalabu, oc êngôm êtôm atom.

⁸ Êsêac tañ sêsêlêñ kêtôm nêñ ñalêlôm lanğwa gêwê êsêac nañ, oc kêtôm gebe ênac Anôtô mataanô ñajam atom.

⁹ Mago amac asêlêñ kêtôm ñalêlôm lanğwa gêwê amac nec atom, asêlêñ kêtôm ñalau gêwê amac. Anôtônê Nalau embe êngônñ amacnêm ñalêlôm biñjanôgenñ, oc biñ amboac tonañ. Nac teñ embe êkôc Kilisinê Nalau sa atom, oc êtu Kilisinê gêñ atom.

¹⁰ Ma Kilisi embe êmoa nêm ñalêlôm, go ôlim êtu

gêñ matê êtu secña, ma ñalau êkêñ amac anğôn matem jali êtu Anôtô kêmasañ amacnêm biñ e gêlic amac atu lau gêdêñña.

¹¹ Anôtô gêñu Jesu anğa ñacmatênêñ sa. Ênê Ñalau embe êñğôn amacnêm ñalêlôm, go Anôtô, tañ gêñu Kilisi anğa ñacmatênêñ sa nañ, êñğôm amac ôlim, tañ kêtü mêtê nañ, mata jali êsa amboac tonanğey. Eñ kêkêñ nê Ñalau gêñğôn amacnêm ñalêlôm gebe ênam kôm tau.

¹² O lasitêwaac, amboac tonanğey sakinğey teñ gêjac aêac ñawae tec gêc. Tagerñ tanam sakinğey êtôm nêñ ñalêlôm lanğwa êkac aêacña nec atom.

¹³ Embe asêlêñ êtôm ñalêlôm lanğwa êwê amac, oc amac êndu. Mago Ñalau embe êwê amac e ôlim ñalêñ êtu gêñ mêtê, oc êkêñ amac anğôn matem jali.

¹⁴ Gebe lau samob, tañ Anôtônê Ñalau gêwê êsêac nañ, têtü Anôtônê latui.

¹⁵ Ñalau tañ amac akôc sa nañ, kêkêñ amac atu sakinğwaga e atêc taôm kêtiam nec atom. Ñalau tañ amac akôc sa nañ, kêkêñ amac atu Anôtônê latui. Ñalau tau kêpuc aêac tônğ, tec tamôêc gebe “Tamemai, o Tamemai.”

¹⁶ Ñalau tau tonanğey tec gêwa sa mênğêwiñ aêacnêñ ñalau gebe Aêac tatu Anôtônê ñapalêgac.

¹⁷ Embe tatu Anôtônê ñapalê, go tawê kainğ ênê gêñlênsêm. Embe tawê kainğ Anôtônê gêñlênsêm, go tawê kainğ Kilisinê dawinğ amboac tonanğey, gebe aêac embe daôc ñandanğ dawinğ Kilisi, oc tatap ñawasi sa dawinğ eñ amboac tonanğey.

Ñawasi tañ mênğêsa nañ

¹⁸ Aê taêc gêjam gebe Aêac embe tanam dônğ gêñwapac, tañ galoc gêğôm aêac nañ, êpi ñawasi, tañ

malôgeŋ oc mêŋeoc tau lasê êndêŋ aêac naŋ, oc talic gêŋwapac tau gebe ec saun.

¹⁹ Gêŋ samob, taŋ Anôtô kêkêŋ naŋ, sêkêŋ materŋ to têtû gwsaê ŋanoc Anôtô eoc latui lasêŋa.

²⁰ Gêŋ samob, taŋ Anôtô kêkêŋ naŋ, ŋalêŋ gêc gebe oc sênaŋa. Tauŋ taêŋ gêjam lêŋ tau atom, Anôtô kêkêŋ êsêac sêsô lêŋ tonanŋ ŋalabu, gebe sêkêŋ materŋ biŋ tonec gebe

²¹ Anôtô êŋgamboac gêŋ samob, taŋ eŋ kêkêŋ naŋ, su anŋa sakiŋ sênaŋaŋa ma sêmoa nêŋ lêtêgeŋ sêwê kaiŋ Anôtônê ŋapalênêŋ ŋawasi.

²² Aêac tajalagac gebe gêŋ samob, taŋ Anôtô kêkêŋ naŋ, sêmoa jageo to têtatŋ ŋanô e mêŋgêdêŋ galoc kêtôm awê ŋapalê kêtunŋ eŋ.

²³ Mago biŋ tonanŋeŋ atom. Aêac tauŋ tamoa jageo to tatanŋ gêc lêlômgeŋ ma tatu gwsaê noc tatu Anôtônê latui to noc Anôtô êŋgamboac aêac su anŋa tauŋ ôliŋŋa. Aêac takôc ŋalau sa kêtû gêŋ tonanŋ ŋakamaclaun.

²⁴ Anôtô kêsi aêac su, tec takêŋ materŋ ŋanô tau. Mago aêac embe talic gêŋ, taŋ takêŋ materŋ naŋ, ŋanô su, oc takêŋ materŋ gêŋ tau êtiam atom. Asa êkêŋ mata gêŋ, taŋ gêlic gêc naŋ.

²⁵ Mago embe takêŋ materŋ gêŋ, taŋ talic ŋanô atom naŋ, oc daôŋ ŋaŋêŋgeŋ tamoa.

²⁶ Ma ŋalau tau mêŋkêpuc aêacnêŋ palê-palê tôŋ amboac tonanŋ. Aêac tajam kauc tateŋ gêŋ êndêŋ Anôtô naêndêŋgeŋŋa. Mago ŋalau tau keteŋ gêjô aêac su ŋaawa kaiŋ teŋ kêtôm tasôm naêtôm atom.

²⁷ Mago Anôtô, taŋ gêbi ŋamalacnêŋ ŋalêlôm lêtêŋ naŋ, kêjala biŋ, taŋ ŋalau taê gêjam naŋ, gebe ŋalau keteŋ gêjô Anôtônê lau su kêtôm Anôtô tau taê

gêjam.

²⁸ Aêac tajalagac gebe Anôtô gêjam gôlinj gêñ samob gebe gêñ tau êmoasinj êsêac, tañ têtac gêwinj enj nañ étômgenj. Anôtô kêjalinj êsêac sa kwananjenj tec kêkalem êsêac.

²⁹ Gebe enj kêjala êsêacgac ma kêjalinj êsêac sa kwananjenj gebe têtôm enj Latunê katu, gebe Latu êtu lasii taêsam nêñ ñacsêga.

³⁰ Ma lau, tañ Anôtô kêkalem êsêac nañ, enj kêjalinj êsêac sa kwananjenj amboac tonanj. Ma lau, tañ enj kêkalem êsêac nañ, kêmasanj êsêacnêñ biñ e gêlic êsêac têtû lau gêdêñ. Go êsêac, tañ kêmasanj nêñ biñ su nañ, kêkêñ nê ñawasi gêdêñ êsêac amboac tonanj.

Anôtô têtac gêwinj aêac kêtû Kilisi Jesuñ

³¹ Aêac oc tasôm biñ amboac ondóc êjô biñ samob tonanj ñai. Anôtô embe êwinj aêac, oc asa ensenj aêac su.

³² Ñac tau taê walô tau nê Latu atom, kêkêñ enj kêtû da kêtû aêac samobña. Enj kêkêñ Latu gêdêñ aêac, tec oc êkêñ gêñ ñagêdô samob gebe êmoasinj aêacña atom me.

³³ Asa oc êngôlinj biñ êpi lau, tañ Anôtô kêjalinj êsêac sa nañ. Anôtô tau kêmasanj êsêacnêñ biñ sugac.

³⁴ Asa oc êmêtôc êsêac e ensenj êsêac su. Masigoc. Kilisi Jesu, tañ gêmác êndu ma gêdi sa kêtiam nañ, jagêñgôn Anôtônê anônja ma ketenj Anôtô gêjô aêac su.

³⁵ Asa oc êkac aêac su anja Kilisinê têtac gêwinj aêacña. Gêñwapac me tamoa naeo me lau sêjanda aêacña me mo êjô aêacña me tapô lêna ñakwê to gêñ ñagêdônja me êndambinj gêñ ñaclai ensenj aêac suña me sinj. Gêñ tonanj ñai oc êkac aêac su me masi.

³⁶ Biñ tañ teto gêc nañ, gêwa biñ tau sa gebe
 “Sêjainj aêac kêtôm bêcgeñ kêtû aômña,
 ma sêgôm aêac atôm domba, tañ sebe sêmbucña
 nañ.”

³⁷ Mago aêac taku gêñwapac samob tonañ ñai tulu
 gebe ñac, tañ têtac gêwiñ aêac nañ, kêpuc aêac têt.

³⁸ Tonec aê kajala kêtû têt gebe Tamac êndu me
 dangôt materi jali, anela me ñac lai, biñ galocña me
 biñ ñamuña me gêñ ñajaña teñ,

³⁹ gêñ Iôlôcña me gêñ elonña me gêñ nomña teñ
 kêtôm atom gebe êkac aêac su anga Anôtônê têtac
 gêwiñ, tañ ñam kêsêp aêacnêñ Apômtau Kilisi Jesu
 nañ.

9

Anôtô to nê lau Israel nêñ biñ

¹ Aê katu Kilisinê ñac, tec kasau atom, kasôm
 biññanôtgeñ. Nôc awa ñalêlômña, tañ Ñalau Dabuñ
 gêjam gôliñ nañ, gêwa sa amboac tonañ gebe kasau
 atom.

² Aê gaôc wapac ñanô to ñandanj kêtuj ñoc
 ñalêlôm ñapanj kêtû teoci to lasici, tañ ma ñam
 nomña kêsêp tagenj nañña.

³ Aê tauc gabe Anôtô êpuc boa aê jamoa jaêc
 Kilisi êtu êsêacña.

⁴ Êsêac lau Israelgoc. Êsêac Anôtônê latui to sêwê
 kainj ênê ñawasi. Anôtô kêmoatiñ nê poac to kêkêñ
 nê biñsu gêdêñ êsêac. Eñ kêkêñ sakinj omña ma gêjac
 mata biñ to biñ gêdêñ êsêac.

⁵ Êsêac sêsa anga abenjinêñ ma Kilisinê ñam
 nomña kêsêp êsêacgeñ. Talanem eñ, tañ Anôtô

ņanô kêlêlêc gêņ samob su naņ, endeņ tôngeņ. Biņņanô.

⁶ Aê jasôm tonec gebe Anôtônê biņ kêsêlô nec atom, gebe lau samob, taņ nêņ ņam kêsêp Israel naņ, Israel ņanô êsêac atom.

⁷ Ma Abrahamnê wakuc samob têtû ênê ņ apalê ņanô atom amboac tonaņ. Anôtô kêsôm gêdêņ Abraham gebe “Nêm wakuc ņanô oc sêsa aņga Isaknêgeņ.”

⁸ Biņ tonaņ ņam amboac tonec gebe ņapalê taņ tenenji sêkôc êsêac ņalêņ ņamalacņa naņ, Anôtônê ņapalê ņanô êsêac atom, mago ņapalê, taņ tenenji sêkôc êsêac kêtû Anôtô gêjac mata êsêacņa naņgeņ, tec têtû Abrahamnê wakuc ņanô.

⁹ Biņ taņ Anôtô gêjac mata naņ, tonec gebe “Êndêņ ņanoc amboac tonec aê oc jamu jamêņ êtiam ma Sara êkôc latu teņ.”

¹⁰ Mago tonaņgeņ atom. Rebekanê biņ kêtôm tonaņ.

¹¹ Aêac abenji Isak gêjam eņ e gêmoa teņ.

¹² Eņ kêkôc ôliņbôm atomgeņ ma êsêagêc sêgôm gêņ ņajam me sec teņ atom tageņ, ma Anôtô kêsôm gêdêņ Rebeka gebe “ņacsêga oc ênam sakin ņac sauņ.” Biņ tonaņ gêwa sa gebe Anôtô gebe êņgôm biņ, taņ eņ tau taê kêka naņgeņ, ņanô êsa ma êjalij ņac teņ sa êtu ênê koleņ ņajamņa atom, êtu kêkalem eņņageq.

¹³ Kêtôm biņ, taņ teto gêc naņ gebe “Aê têtac gêwiņ Jakob ma têtac gedec Esau.”

¹⁴ Galoc oc tasôm biņ amboac ondoci. Anôtô kêsa lêņ geo me. Masigoc, amboac tonaņ atom.

15 Enj kêsôm gêdênj Mose gebe “Aê taêc walô njac, tanj gabe taêc walô enj nanj, to taêc labu njac, tanj gabe taêc labu enj nanj.”

16 Amboac tonanj Anôtô kêjalinj aêac sa, njam kêsêp aêacnênj taênj gêjam to nênj lênj atom, kêsêp Anôtônê taê walônjagenj.

17 Teto binj gêc gebe Anôtô kêsôm gêdênj Parao gebe “Aê kakênj aôm kôtu kinj gebe jawa njoc njac lai sa êpi aôm e njoc njac êsa êtôm nom samucgenj êna.”

18 Amboac tonanj Anôtô embe têtac tenj, go taê walô lau ma embe têtac tenj, oc êngôm launênj njalêlôm njadani êsa.

Anôtônê têtac njandanj to nê taê walô

19 Talic, go ôsôm binj tonec gebe “Embe amboac tonanj, go Anôtô êmbu aêac êtu asagenja. Asa êtôm gebe ensenj ênê binj, tanj taê gêjam kêtû têtanj nanj.”

20 Aôm asa tec otoc taôm sa ma ôjô Anôtônê binj amboac tonanj. Ku tenj oc êsôm êndênj awê kêpac ku taunja gebe “Aôm kôpac aê lanjoc amboac tonec kêtû asagenja,” oc êsôm me.

21 Awê-kêlêsob-kuwagao nanj kêtû nomku tau njatauo atom me. Enj kêtôm gebe êkoc nomlêsob tagenj ma êngôm njamakenj êtu ku tolanjô gênj njajam êsêpja ma njamakenj êtu ku njadama gênj sec êsêpja.

22 Anôtô amboac tonanj. Enj gebe êtôc nê têtac njandanj ênêc awê ma gebe êwa nê njac lai sa. Mago enj gê êsêac, tanj têtac njandanj kêpi êsêac gebe ensenj êsêac su nanj, nênj binj têtanj.

23 Ma enj gebe êwa nê njawasi tolêlôm-tolêlôm sa amboac tonanj. Ewa sa êpi lau, tanj taê walô

to kêmasañ êsêac kwananjen gebe sêwê kainj ênê
 ηawasi.

²⁴ Eñ ηêkalem aêac anja lau Juda nêñ tonjagen
 atom, kêkalem aêac anja lau samuc nêñ tônia gêwiñ
 amboac tonanjen.

²⁵ Biñ tonanjen eñ kêsôm gêc Hoseanê buku gebe
 “Aê oc jakalem lau, tañ têtû aêñoc atom nan,
 gebe têtû ñoc lau,
 ma êsêac, tañ têtac gêwiñ êsêac atom nan,
 têtû ñoc gêñ têtac êwiñ ηanônia.

²⁶ Ma anja gamên, tañ Anôtô kêsôm gêdên êsêac
 gebe

‘Aêñoc lau amac atom’ nan,
 oc sêsam êsêac gebe ‘Anôtô mata jali nê latui.’ ”

²⁷ Jesaia gêmôc kêpi Israel gebe
 “Israel latui embe taêsam ηanô têtôm ganac gwêcña,
 nan Anôtô oc ênam ηagêdôgen sa,

²⁸ gebe Apômtau oc ênac dabiñ nê biñ
 ma êñgôm ηanô êsa anja nom ηagamên samob
 êkajagen”

²⁹ Biñ tonanjen kêtôm biñ, tañ Jesaia kêsôm
 kwananjen gebe

“Lau siñ undambêña nêñ Apômtau embe endec
 aêacnên ηawê ηagêdô sêmoa atom,
 oc tatôm Sodom to sêlic aêac amboac Gomora.”

Lau Israel to ηawae ηajam ηabiñ

³⁰ Aêac oc tasôm biñ ondoc. Tasôm tonec gebe
 Anôtô kêmasañ lau samuc, tañ sêsôm lêñ sêmansañ
 biñ êndên Anôtônia atom nan, nêñ biñ e gêlic êsêac
 têtû lau gêdên kêtû sêkên gêwiñña.

³¹ Ma Israel, tañ têtadaguc biñsu gebe sêmansañ nêñ
 biñ êndên Anôtô nan, têtap biñsu ηanô sa atom.

³² Têtap sa atom nanj ñam kêsêp asagen. Êsêac sêkêñ gêwiñ atom, êsêac taêñ kêka taun nêñ kolengen. Êsêac dêdin enkain kêpi poc dêdin enkain êpiña,

³³ kêtôm teto gêc gebe

“Alic acgom, aê jatoc poc tenj lau dêdin enkain êpiña

to pocsêga tenj êngôm lau têtac êmbôli aucña naêngôn Sion.

Ma ñac, tañ kêkêñ gêwiñ poc tonan, oc ênaña, atom.”

10

¹ O lasitêwaac, aê taêc kêka tonoc ñalêlôm samucgen ma katenj mec gêdêñ Anôtô kêtú êsêacña gebe ênam êsêac kêsi.

² Aê gabe jawa êsêacnêñ binj sa gebe sêgôm Anôtônê binj topalêgen, mago sêgôm tokauc atom.

³ Êsêac sêjam kauc Anôtônê lêñ êmansañ ñamalacnêñ binjña, tec sêsôm taun nêñ lêñ ma sêsô Anôtônê lêñ êmansañ êsêacnêñ binjña ñalabu atom.

⁴ Ñam gebe Binjsu mêngêjac pep gêdêñ Kilisi, gebe Anôtô taugenj tec êmansañ lau, tañ sêkêñ gêwiñ nanj, nêñ binj.

Anôtô gebe ênam ñamalac samob kêsi

⁵ Mose keto gebe binjsu kêtôm gebe êmansañ ñamalacnêñ binj êndêñ Anôtô ma kêsôm gebe “Ñac tañ êngôm ñanô êsa nanj, oc êngôn mata jali.”

⁶ Mago ñac, tañ Anôtô kêmasañ ênê binj nanj, kêtú kêkêñ gêwiñña nanj, êsôm ênêc nê ñalêlômgenj gebe “Asa oc êpi undambê ana,” nec atom. Binj tonan ñam gebe êkôc Kilisi êsêp nom êmêñ.

⁷ Me êsôm tonec gebe “Asa oc asêp lamboam êna,” nec atom. Biñ tonañ ñam gebe êkôc Kilisi anğa ñacmatênêñ êpi êmêñ.

⁸ Biñ tau amboac tonec gebe “Anôtônê biñ wacgêc aôm ñagala, gêc aôm awamsuñ to nêñ ñalêlôm.” Biñ takêñ gêwiñña tau tonañ, tec tajam mêtê kêpi.

⁹ Embe awamsuñ ôsôm Jesu lasê gebe eñ Apômtau, ma embe nêñ ñalêlôm ôkêñ êwiñ gebe Anôtô gêñu eñ sa anğa ñacmatênêñ, nañ Anôtô oc ênam aôm kêsi.

¹⁰ Embe nêñ ñalêlôm takêñ êwiñ, go Anôtô êmansañ aêacnêñ biñ e êlic aêac tatu lau gêdêñ. Embe awensuñ tasôm biñ lasê, go Anôtô ênam aêac kêsi.

¹¹ Teto biñ gêc gebe “Ñac tañ kêkêñ gêwiñ eñ nañ, oc ênaña atom.”

¹² Juda to lau samuc têtôm taunğen. Êsêac samob nêñ Apômtau tagen. Eñ ñac tolêlôm kêtôm gebe êmoasiñ lau samob, nañ awenğ gêjac eñ nañ,

¹³ gebe “Apômtau ênam lau samob, tañ awenğ ênac ênê ñaê nañ kêsi.”

¹⁴ Lau embe sêkêñ êwiñ ñac tau atom, oc awenğ ênac eñ amboac ondoc. Embe sêñô ênê biñ atom, oc sêkêñ êwiñ amboac ondoc. Embe sênam mêtê êsêac atom, ma oc sêñô amboac ondoc.

¹⁵ Ma Anôtô embe êsakiñ jaenwaga atom, oc sênam mêtê amboac ondoc. Kêtôm teto gêc gebe “Op, lau tañ sêsôm ñawae ñajam lasê nañ, enğaiñ ñakicsêa ñajamanô.”

¹⁶ Mago samob sêñô ñawae ñajam tau ma sêkôc sa atom gebe Jesaia kêsôm gebe “O Apômtau, asa kêkêñ gêwiñ jaen, tañ aêac akêñ nañ.”

17 Amboac tonañ takêñ gêwiñ ñam kêsêp tanô jaen. Tanô jaen ñam kêsêp sêsôm Kilisinê biñ lasê.

18 Ma gabe jatu kênac gebe Êsêac sêñô ñawae ñajam atom me. Masi, sêñôgac, gebe teto gêc gebe “Awen ñaonda kêsa gêjam nom ñagamêñ samob auc, ma êsêacnêñ biñ gelom-gelom e gêdêñ nom ñamadiñ.”

19 Jatu kênac êtiam gebe Israel oc sêjala me masi. Sêjalagac. Andañen Mose kêsôm gebe “Aê jakêñ amac anam lêmuñ êsêac, tan têtù laum teñ atom tageñ, ma jangôm amac têtac êmbôli auc êndêñ lau-kauc-masiwaga nañ.”

20 Ma Jesaia kêsôm gêc awêgen gebe “Lau tan sêsôm aê atom nañ, têtap aê sa, ma gaoc tauc lasê gêdêñ êsêac, tan têtù kênac aê atom nañ.”

21 Go kêsôm tonec kêpi Israel gebe “Gajac kajo lau tanenpêc to awen olaboa kêtôm bêcgen elê mê.”

11

Anôtô taê walô lau Israel

1 Ma galoc jatu kênac acgom gebe Anôtô oc kêtiñ nê lau su me masi. Masigoc, amboac tonañ atom. Aê tauc nec Israel teñ anga Abrahamnê ñawê ma Benjaminnê gôlôac.

2 Anôtô kêtiñ nê lau, tan kêjaliñ êsêac sa kwananegen nañ, su atom. Amac ajala biñ, tan teto kêpi Elia nañ, me masi. En gêbu Israel gêdêñ Anôtô ma kêsôm gebe

3 “O Apômtau, êsêac sêjac nêmm propete êndu ma sesen aômnêmm altar su e gêjac aê taucgen sa, ma

galoc dêdib aê sêmoa sebe sênac aê êndu amboac tonanjen.”

⁴ Ma Anôtônê biñ ondoc gêjô Elia awa. Biñ tonec gebe “Aê kajalinj ñoc lau 7,000 sa tec sêmoa, lau tonanjen sêpônjen aenjuduc gêdêjen Bal atom.”

⁵ Ma têm galocña ñabiñ kêtôm tonanjen. Lau ñagêdô gacgenjen sêmoa, nanjen kêtôm Anôtô kêjalinj êsêac sa kêtû nê taê walô êsêacña.

⁶ Anôtô embe taê walô êsêac, go nêjen kolenjen ênam êsêac sa êtiam atom. Kolenjen embe ênam êsêac sa, go ênê moasinjen tau êtu moasinjen ñanô atom.

⁷ Ma galoc amboac ondoc. Gêjen tanjen Israel sêsôm nanjen, têtap sa atom. Lau tanjen Anôtô kêjalinj êsêac sa nanjen, taunjenjen tec têtap sa, ma êsêac ñagêdô nêjen ñalêlôm ñajana kêsâ.

⁸ Kêtôm biñ, tanjen teto gêc nanjen gebe “Anôtô gêgôm êsêacnêjen kauc ñawapac kêsâ e matenjanô sêlic gêjen atom to tanjenjen sêñô biñ atom, tec sêmoa ñapanjen e mênjgêdêjen galoc.”

⁹ Ma Dawid kêsôm gebe “Êsêacnêjen moasinjen sêniñña êtu nêjen lakô to nêjen uc ma êtu nêjen lip ênac êsêacña to nêjen ñagêjô sec.

¹⁰ Ôkêjen êsêac matenjanô êtu kanuc e sêlic gamênjen atom, ma dêmôênjen têtewa êwa lip endenjen tônjenjen.”

Anôtô gêjam lau samuc kêsî

¹¹ Amboac tonanjen jatû kênac acgom. Êsêac dêdinjen enkainjen gebe sêtu taunjen sênanjana me. Masigoc, amboac tonanjen atom. Êsêac sêgêli biñ, tec kêtû moasinjen gêjam lau samuc kêsî. Biñ tonanjen epenjen lau Israel nêjen ñalêlôm e sênam lêmuñjen lau samuc.

12 Êsêac sêgêli biñ, tec kêtú moasiñ gêdêñ lau nomña samob, ma êsêac têtôm Anôtônê mêtê atom, tec kêtú moasiñ gêdêñ lau samuc. Ma embe êsêac tomalagen sêmansañ Anôtônê biñ, oc moasiñ êlêlêc su ñêñgen êndêñ ñamalac samob.

13 Aê jasôm ñoc biñ êndêñ amac lau samuc gebe Aê tec katu lau samuc ñêñ jaenwaga ma jalambin ñoc sakiñ tonañ gebe ñajamanô.

14 Aê taêc kêka gebe jakêñ ñoc lau sênam lêmun amac e janam esêacnêñ ñagêdô kêsi.

15 Anôtô kêtin êsêac su, tec gê wama ñamalac nomña samob. Ma Anôtô embe êkôc êsêac sa, oc êtôm ñacmatê sêndi sa sêmoa maten jali.

16 Embe tapac polom ma takêñ polom ñamataña êndêñ Anôtô, go polom samucgen êtu ênê amboac tonañ. Ma embe ka ñawakac êtu Anôtônê, go ka ñalaka êtu ênê amboac tonañ.

17 Katêkwianô ñalaka ñagêdô Anôtô kêsapu su ma jakêkôc katêkwibôm ñalaka jagêjam jaba. Amac lau samuc atôm katêkwibôm ñalaka tec galoc awê kain ñalêsi, tañ katêkwianô ñawakac kêkêñ nan.

18 Amboac tonañ otoc taôm sa êndêñ ñalaka, tañ sêsapu su nan atom. Embe otoc taôm sa, go taêm ênam taôm gebe aôm gôlôm ñawakac atom, ñawakac gêlôm aôm.

19 Moae ôsôm gebe “Sêsapu ñalaka tônê su gebe sênam jaba aê jajô.”

20 Biññanô, êsêac sêkêñ gêwiñ atom, tec sêsapu êsêac su. Ma aôm kôkêñ gêwiñ, tec kôkô êsêac maleñ. Amboac tonañ taêm ênam biñ otoc taôm saña atom, ôtêc taôm.

21 Anôtô embe taê labu ka tau ñalaka atom, oc taê labu aôm atom amboac tonanjen.

22 Amboac tonan matam êsap Anôtônê moasin to nê ñajaña. Êsêac tanj têtü sec nan, têtap ñajaña sa. Mago aôm kôtap moasin sa. Embe ômoa ênê moasin ñalêlôm, oc êmoasin aôm. Embe masi, oc êsapu aôm su amboac tonan.

23 Ma lau Israel embe sêwi nêñ sêkêñ gêwiñ atomña sin, Anôtô oc êkêñ êsêac nasêkô malen tau êtiam.

24 Amac lau samuc atôm katêkwibôm ñalaka, tanj sêsapu su ma sêjam jaba amac api katêkwianô, nanj kêtü amacnêm ñamôkê kwananjen atom. Ma Anôtô embe êkêñ katêkwianô tau ñalaka tonan, tanj kêsapu su nanj, sêmu sêndên taun ñamôkê, oc êngôm ñagaô êlêlêc.

Anôtô taê walô lau samob

25 O lasitêwaac, aê gabe amac anam kauc bin ñalêlômña tonec atom, gebe akêli taôm êtu taôm nêm kaucña atom. Bin amboac tonec gebe Israelnêñ ñagêdo nêñ ñalêlôm ñajaña kêsa ênêc e lau samuc samob tomalagenj sêsô Anôtônê gamênj sêna su acgom,

26 go Anôtô ênam Israel samob kêsi amboac tonan, kêtôm teto gêc gebe

“Kêsiwaga oc mênêsa anja Sion
ma ênam Jakobnê geo ôkwi.

27 Êndên tanj jakôc êsêacnên sec su nanj,
jamoatinj ñoc poac tonec êndênj êsêac.”

28 Lau Israel sêkôc ñawae ñajam sa atom, tec têtü Anôtônê ñacjo kêtü amacña. Mago Anôtô kêjalinj

êsêac sa su, tec têtû ênê lau têtac gêwiņ êsêacņa kêtû abeņiņa.

²⁹ Biņ tonec kêtû têtû gebe Anôtô ênam nê moasiņ to kalem ôkwi atom.

³⁰ Gêmungeņ amac lau samuc taņempêc gêdêņ Anôtô, ma galoc lau Israel nêņ taņeņpêc tec kêkêņ Anôtô taê walô amac.

³¹ Êsêac amboac tonañ. Galoc êsêac taņeņpêc kêtû Anôtô taê walô amacņa ma êsêacnêņ taņeņpêc oc êkêņ Anôtô taê walô êsêac ôwiņ amboac tonañgeņ,

³² gebe Anôtô kêkêņ taņeņpêc kêkônîņ ñamalac samob têtû, gebe taê walô êsêac samobņa.

³³ Ojae, Anôtô eņ ñac moasiņ tolêlôm-tolêlôm-goc. Kauc mêtêņa to kauc êjala gêņņa ñamsêga eņgoc. Asa oc êwa ênê mêtôc ñam sa, ma asa oc êkip ênê lêņ ñam sa.

³⁴ “Asa kêjala Apômtaunê taê gêjam ma asa kêtû ênê ñac-êwa-biņ-sawaga.

³⁵ Me asa kêkêņ gêņ teņ gêdêņ eņ kwanañgeņ, tec galoc gebe êkôc nê gêņ ñagêjô.”

³⁶ Eņ kêkêņ to kêpuc gêņ samob têtû gêmoa ma gêņ samob tonañ ñai kepeņ eņgeņ. Ñawasi êndêņ eņ endeņ têtûgeņ. Biņñanô.

12

Tasa nêņ lêņ toKillsigen

¹ O lasitêwaac, aê jalêņ biņ amac êtu Anôtônê taê walôņa gebe akêņ ôlim êtu da mata jali to dabuņ êndêņ Anôtô naêlic ênac mataanô ñajam. Amacnêm sakiņ tokauc ñajam tau tonañ.

² Asa nêm lêņ atôm lau nom tonecņa nêņ atom. Anam taôm ôkwi e nêm ñalêlôm êtu wakuc gebe nêm kauc êsa êpi Anôtônê biņ, taņ gebe êņgôm

ņanô êsaņa naņ, e ajala gêņ ņajam to gêņ, taņ gêjac Anôtô mataanô ņajamņa naņ, ma gêņ taņ Anôtô gêjac dabiņ.

³ Anôtô kêkêņ moasiņ gêdêņ aê, tec jasôm êndêņ amac samob êndêņ-êndêņgeņ gebe Akêli taôm êlêlêc su atom. Taêm ênam nêm gêņ ņaņêņgeņ êtôm nêm akêņ gêwiņ ņadôņ, taņ Anôtô gêjac sam gêdêņ amac gêdêņ-gêdêņgeņ naņ.

⁴ Aêac ôliņ ņagêļlêlôm taêsam gêc kêtômgeņ ma ôliņ ņagêņ tonañ samob sêwê kainġ kôm gêdêņ-gêdêņgeņ naņ.

⁵ Ma aêac amboac tonañ. Aêac lau taêsam, mago Kilisi gêbiņ aêac tôņ tatu ôli tageņ, mago ôli tageņ tau ņagêļlêlôm gêdêņ-gêdêņgeņ.

⁶ Anôtô kêmoasiņ aêae ņa moasiņ tokaiņ-tokaiņ. Embe tatap moasiņ daoc biņ lasêņa sa, go tanam kôm tau êtôm nêņ takêņ gêwiņ ņadôņ.

⁷ Embe tatap moasiņ sakiņņa sa, go tanam sakiņ. Embe tatap moasiņ tandôņ lauņa sa, go tandôņ lau.

⁸ ņac teņ embe êiêņ biņ lau, go êņgôm ņapep. Teņ embe êkêņ to ênac sam gêņ êndêņ lau, go êņgôm tonê ņalêlôm makenġeņ. Teņ embe êtu gejobwaga, go ejop nê gêņ topalêgeņ. Teņ embe taê wald lau, go êņgôm totêtac wapigeņ.

Lau buņa nêņ lêņ ņagôliņ

⁹ Têmtac êwiņ taôm totêmtac makenġeņ. Akêņ kisa êndêņ sec ma asap ņajam tôņ.

¹⁰ Têmtac êwiņ taôm lasitêwana êmbiņ amac tôņ ma atoc taôm sa êjô taugenġ.

¹¹ Anam nêm kôm samob ņadôb, anam tokam-tokam atom. ņalau êkac amac ņanôgeņ, ec anam sakiņ êndêņ Apômtau.

¹² Akêḅ matem to têtmtac ḅajamgeḅ. Aôc gêḅwapac totêtmtac êpa sugen, ma atenḅ mec ansinḅ sugenḅ.

¹³ Anôtônê lau embe sêpô lêna taunḅ, go anam êsêac sa. Anḅôm ja lau topalêgeḅ.

¹⁴ Anam mec lau, taḅ sêjanda amac naḅ, apuc boa êsêac atom, anam mecgeḅ.

¹⁵ Têtmtac ḅajam awinḅ lau, taḅ têtntac ḅajam naḅ, ma ataḅ awinḅ lau, taḅ têttaḅ naḅ.

¹⁶ Taêm ênam nêḅ gêḅ êpi tageḅ awinḅ taôm ḅajamgeḅ. Taêm ênam gêḅ towaegeḅ atom, ansunḅ taôm êndêḅ lau ḅaôma êwinḅ. Akêli taôm êtu nêḅ kaucḅa atom.

¹⁷ Akêḅ sec êjô sec atom. Gêḅ taḅ ḅamalac samob sêlic ḅajam naḅ, taêm ênam ḅapep.

¹⁸ Amac taôm ênsaê, embe alic êtôm, go amoa awinḅ lau samob tobinḅmalôgeḅ.

¹⁹ O lauace, taôm akac kamocgôc atom. Aliḅ su êndêḅ Anôtônê têtntac ḅandaḅ êna êtôm teto gêc gebe “Aê oc jakac kamocgôc to jakêḅ ḅagêjô. Apômtaunê binḅ tau tonanḅ.”

²⁰ Mago “embe mo êjô nêḅ soḅo-soḅo, naḅ ôkêḅ eḅ êniḅ ma embe bu êjô eḅ, naḅ ôkêḅ eḅ ênôm. Ôḅgôm amboac tonanḅ, ec eḅ maja sinḅ tageḅ.”

²¹ Sec êku aôm tulu atom, ôkêḅ ḅajam êku sec tulu.

13

Taḅem wamu endenḅ gôlinḅwaga

¹ Lau samob sêso nêḅ gôlinḅwaga ḅalabu, gebe gôlinḅwaga taunḅ sêkêḅ taunḅ atom, Anôtô kêkêḅ êsêac. Anôtô kêtû gôlinḅwaga, taḅ sêmoa naḅ, nêḅ ḅamôkê.

² Amboac tonanḅ ḅac teḅ embe ensenḅ gôlinḅwaganêḅ binḅ, oc êkô Anôtônê ḅagôlinḅ auc.

Ma êsêac, tañ sêkô ñagôliñ auc nañ, têtac Anôtônê mêtôc sa.

³ Lau tañ sêsa nêñ lêñ ñajam nañ, têtêc gôliñwaga atom, lau tañ sêgôm sec nañgen, tec oc têtêc. Aôm embe têtac êwiñ gebe ôtêc gôliñwaga atom, nañ ôñgôm nêñ gêñ ñajamgen, go gôliñwaga awa êôc aôm.

⁴ Ñac tau kêtú Anôtônê sakiñwaga, gebe ejop aôm ômoa ñajamña. Embe ôñgôm sec, oc ôtêc taôm, gebe eñ gêôc nê siñ ñaômagen atom. Eñ kêtú Anôtônê sakiñwaga ma gêgôm ênê têtac ñandan ñanô kêsa kêpi ñac, tañ gêgôm sec nañ.

⁵ Amboac tonañ asô gôliñwaga ñalabuman, tagen asô ñalabu êtu atêc Anôtônê têtac ñandanñagen atom, asô ñalabu êtu nêñ ñalêlôm êkac amacña êwiñ.

⁶ Kêtú tonañña akêñ takis êndêñ gôliñwaga gebe sêjam kôm tonañ tec têtú Anôtônê sakiñwaga.

⁷ Launêñ tôp, tañ gêc amacña nañ anac. Akêñ takis êndêñ ñac takisña to anam ôli gôliñwaganêñ takis ñagêdô amboac tonañ. Asô nêñ laumata ñalabu to atoc lau towaen sa.

Bij têtac gêwiñ launja

⁸ Ajop taôm gebe añgôm tôp atom. Tôp tagen tonec ênêc amacña gebe akêñ têtac gêwiñ elom tau. Ñac tañ têtac gêwiñ nê lau jaban eñ nañ, gêgôm biñsu ñanô kêsa.

⁹ Biñsu tonec ñai gebe “Ôñgôm gêñ mockainjo to mockainña atom, ôñac ñamalac êndu atom, ônam genjen atom, matam katu gêñ atom,” to biñsu ñalô ñagêdô samob, nañ ñalô tonec kêkatoñ sa gebe “Têtac êwiñ nêñ lau wacban aôm amboac têtac gêwiñ taôm.”

¹⁰ N̄ac taŋ têtac gêwiŋ nê lau jabaŋ eŋŋa naŋ, êŋgôm êsêac sec atom. Amboac tonañ embe têtac êwiŋ lau, go daŋgôm biŋsu samob ŋanô êsa.

Kilisinê bec kêdabiŋ

¹¹ An̄gôm geŋ tonañ gebe ajala noc taugac. Aêc bêc kêtôm, galoc noc andi saŋa mên̄kêsagac. Gêdêŋ taŋ takôc takêŋ gêwiŋ sa naŋ, Anôtônê moasiŋ ênam aêac kêsiŋa gêc ŋasawa ec baliŋ mago galoc mên̄kêdabiŋgac.

¹² Gêbêcauc gêbacnê ma gelen̄matagac. Amboac tonañ takwalec koleŋ ŋakesecŋa su ma daja laukasap ŋawêŋa sa.

¹³ Aêac tasa nêŋ lêŋ ŋapep amboac lau, taŋ sêsêlêŋ gêdêŋ ocsalôgeŋ naŋ. Taniŋ lasamboa atom to tanôm anaboa atom, daŋgôm gêŋ mockain̄o to mockain̄ŋa atom ma materŋ daŋguchoa atom, takêŋ kisa êndêŋ lau to tanam lêmuŋ êsêacboa atom.

¹⁴ Asô Apôm̄tau Jesu Kilisi sa êtu nêŋ ŋakwê ma amoasiŋ ôlim ŋapep, tagen̄ ajop taôm êndêŋ têtac ŋakalac.

14

Amêtôc lasitêwai atom

¹ N̄ac teŋ embe êkêŋ êwiŋ lêna-lêna, naŋ akôc eŋ sa êwiŋ amac, mago alênsôŋ eŋ ŋa biŋ tokain̄-tokain̄ atom.

² N̄ac taŋ kêkêŋ gêwiŋ ŋajaŋa naŋ, tec geŋ gwada to gêŋ samob. Tagen̄ ŋac, taŋ kêkêŋ gêwiŋ lêna-lêna naŋ, geŋ geŋ gagagen̄.

³ N̄ac taŋ geŋ gwada naŋ, êmbu ŋac, taŋ gedec gwada naŋ atom. Ma ŋac, taŋ geŋ gêŋ gagagen̄

nañ, êmêtôc ñac, tañ geñ gêñ ñagêdô samob nañ atom, gebe Anôtô kêkôc eñ sêñac.

⁴ Aôm asa, tec gobe ômêtôc ñac teñ nê sakinwaganê biñ. Eñ tau nê Ñatau oc êjac eñ sa êkô, me êkêñ eñ êku sa. Eñ oc êkô gebe ênê Ñatau ñajaña gêmoa, tec oc êjac eñ sa êkôgeñ.

⁵ Ñac teñ ketoc bêc teñ sa kêlêlêc ñagêdô su, ma ñac teñ ketoc bêc samob sa kêtôm taugen. Agêc lulugen sêkêñ êwiñ nêñ biñ tau ma sêsap tôñman.

⁶ Ñac tañ ketoc bêc ñagêdô sa nañ, gêgôm kêtú Apômtau ña, ma ñac, tañ geñ gêñ ñagêdô samob nañ, gêgôm kêtú Apômtauña, gebe gêjam danje gêdêñ Anôtô gêwiñ. Ma ñac, tañ geñ gêñ ñagêdô samob atom nañ, geñ gêñ atom kêtú Apômtauña ma gêjam danje Anôtô,

⁷ gebe aêacnêñ teñ gêmoa mata jali kêtú taunagen atom, ma teñ gêmac êndu kêtú taunã atom amboac tonanjen.

⁸ Aêac embe tamoa maten jali, go tamoa êtu Apômtauña, ma embe tamac êndu, go tamac êndu êtu Apômtauña. Amboac tonan tamoa maten jali me tamac êndu, oc tatu Apômtaunê gêñgen.

⁹ Kêtú biñ amboac tonanña Kilisi gêmac êndu to gêmoa mata jali gebe êtu ñacmatê to lau maten jali nêñ Apômtau.

¹⁰ Aôm kômêtôc lasimnê biñ kêtú asagenña. Ma aôm teñ tonec gôbu lasim kêtú asagenña, gebe aêac samob oc takô Anôtônê lêpôn ñanêmña,

¹¹ êtôm teto gêc gebe

“Apômtau kêsôm gebe Aê tec gêñgôn matoc jali biñjanô.

Amboac tonañ ñamalac samob sêpôn aenduc êndên
aê,

ma awen samob êôc aê Anôtô.”

¹² Amboac tonañ aêac samob tonec oc dawa taun
nên lêm ñam sa êndênêndêngeñ êndên Anôtô.

Talênsôn lasitêwai atom

¹³ Amboac tonañ tamêtôc lasitêwai êtiam atom,
ma asôm êtu tôn gebe êlênsôn to atim nêm lasitêwai
êtiam atom amboac tonanğen.

¹⁴ Apômtau Jesu gêbiñ aê tôn, tec galic ma kajala
kêtu tôn gebe gên tonañ ñai samob ñateñ tau sec
atom. Ma ñac teñ embe taê ênam gên teñ gebe sec,
oc êtu sec êndên eñ.

¹⁵ Aôm embe ôniñ gên, tañ êlênsôn lasimnê
ñalêlôm nañ, oc ôsa nêm lêm totêmtac gêwiñgeñ êtiam
atom. Kilisi gêmac êndu kêtu lasimña, tec onseñ eñ
su ña nêm gên taniñña atom.

¹⁶ Amboac tonañ ajop nêm gên ñajam gebe lau
sêsôm biñ alôb-alôb êpi atom.

¹⁷ Anôtônê gamên ñam kêsêp sêniñ to sênôm
gênña atom. Ñam tau tonec gebe Ñalau Dabuñ
kêkêñ biñgêdên to biñmalô ma têtac ñajam
mêngêjam auc.

¹⁸ Ñac tañ ênam sakiñ Kilisi ña lêm amboac tonañ
nañ, ênac Anôtô mataanô ñajam to ñamalac tetoc eñ
sa.

¹⁹ Amboac tonañ tapen biñ, tañ êmboa biñmalô
sa to biñ, tañ ênam aêac sa gebe tapuc lasitêwai tôn.

²⁰ Onseñ Anôtônê kôm su ña gên taniñña atom.
Gên samob ñajamgeñ, mago nêm gên taniñña embe
êlênsôn ñac teñ nê ñalêlôm, nañ ôwi siñ ma ôlic
amboac gên sec.

21 Lasim embe êlic aôm ôniņ bôc me ônôm wain me gêņ teņ e êlênsôņ ênê ŋalêlôm naņ, ondec ênêcņa, go ŋajam.

22 Biņ taņ aôm kôkêņ gêwiņ naņ, ênêc aôm to Anôtôņageņ. Aê aoc êôc ŋac, taņ kêsaê nê lêņ e gêlic kêtôm ma kêsa lêņ tau tonê ŋalêlôm makenņeņ.

23 Mago ŋac teņ embe êniņ gêņ totêtac lulugeņ, oc Anôtô êmêtôc eņ, gebe gêgôm gêņ tau tonê kêkêņ gêwiņgeņ atom. Gêņ samob, taņ ŋam jakêsêp takêņ gêwiņ atom naņ tau sec.

15

Tamoasiņ taunņeņ atom, tamoasiņ lau meņbaņ aêacņa êwiņ

1 Kôm teņ gêjac aêac lau, taņ takêņ gêwiņ ŋajaņa naņ, ŋawae gebe tamoasiņ taunņeņ atom, daôc lau palê-palê nêņ gêņwapac dawinņmaņ.

2 Aêac samob êndêņ-êndêņgeņ tamoasiņ lau meņbaņ aêac gebe damboa êsêac sa e sêmoa ŋajam,

3 gebe Kilisi kêmoasiņ tau atom amboac tonanņeņ, kêtôm teto gêc gebe “Lau taņ sêmbu aôm naņ, nêņ biņ sêmbuņa meņkêpi aêgeņ.”

4 Biņ samob, taņ gêmuņgeņ teto naņ, teto gebe êndôņ aêacņa, gebe daôc gêņwapac totêmtac êpa sugen ma biņ, taņ teto gêc naņ, êpuc aêac tôņ e êkêņ aêac takêņ matenņ Anôtô.

5 Anôtô taņ kêpuc amac tôņ aôc gêņwapac totêmtac kêpa sugen ma amoa totêmtac malôgeņ naņ, êkêņ amac taêm ênam nêm biņ êpi tageņ andanņguc Kilisi Jesu nê Iêņgeņ,

6 gebe amac samob têmtac tageņ atoc aêacnêņ Apômtau Jesu Kilisi Tama Anôtô sa ŋa awem tageņ.

Nawae njam gêjac lau Juda to lau samuc nawae kêtômgenj

⁷ Amboac tonan akôc taôm sa êtôm Kilisi tau kêkôc amac sa, gebe anôm Anôtônê nawasi êsa.

⁸ Aê jasôm noc biñ tonec gebe Kilisi gêmênj kêtû lau Juda nêñ sakinwaga gebe êwaka Anôtô sa, gebe enj nac biñnanôña ma êngôm biñ, tanj Anôtô gêjac mata gédênj êsêac abenji nanj, êtu anô.

⁹ Ma enj gêmênj kêtû sakinwaga gebe lau samuc tetoc Anôtô sa êtu taê walô êsêacña. Kêtôm teto gêc gebe

“Amboac tonan aê aoc êôc aôm jamoa lau samuc njalêlôm,

ma janja wê êpi nêñ nêñ.”

¹⁰ Ma kêsôm biñ tenj gêwiñ gebe

“Amac lau samuc têmtac njam êsa awiñ ênê lau.”

¹¹ Ma biñ tenj gêc gebe

“Amac lau samuc samob alambiñ Apômtau, ma tentenlatu samob sêlanem enj.”

¹² Ma Jesaia kêsôm nê biñ tonec gebe

“Isainê nawakac oc êlêc sa,

ma nac, tanj mênêsa nanj, oc ênam gôlinj lau samuc, ma lau samuc oc sêkênj maten enj.”

¹³ Anôtô tanj kêtû aêac takênj matenjamôkê nanj, êkênj amac akênj êwiñ njanja e têmtac njam to biñmalô ênam amac auc samucgenj, gebe Njalau Dabunj êpuc amac tôñ ma akênj matem anac njawaegenj.

Paulu têtac njam kêtû nê kôm jaenwagaña

¹⁴ O noc lasitêwaac, aê kajaJa kêtû tôñ gebe gabêjam gêjam nêñ njalêlôm auc ma ajala gênj

samob tomalagen ma atôm gebe alên biñ taôm ñañêñgen.

¹⁵ Mago kato biñ tonan ñalô ñagêdô ec ñajaña gêdên amac, gebe japuc nêñ ñalêlôm tôn taêm ênam biñ tau êtiam. Aê kato ñalô tau gebe Anôtô kêkên moasinj gêdên aê,

¹⁶ ma kêkên aê katu Kilisi Jesu nê sakinwaga gebe janam kôm êpi lau samuc amboac dabunwaga ten, tan gêjam Anôtônê ñawae ñajam ñasakin dabun gebe Ñalau Dabun êkalem lau samuc têtû Anôtônê gên e têtû da dabun ênac Anôtô mataanô ñajamña.

¹⁷ Kilisi Jesu gêbiñ aê tôn, tec ôlic kêpi kêtû kômña gebe gajam kêtû Anôtônê.

¹⁸ Aê katêc tauc, tec jasôm biñ ten atom, biñ tagen, tan Kilisi kêkên gebe janngôm e lau samuc tanen wamu Anôtô nan. Aê gajam kôm tau ña biñ to lên.

¹⁹ Kilisi kêkên ñac lai gêdên aê, tec gagôm gêntalô to gênsêga, ma Ñalau Dabun kêkên ñac lai gêdên aê amboac tonan, tec gajam mêtê Kilisinê ñawae ñajam tomalagen gajac m anga Jerusalem ma gajam e gaô lasê lluriki.

²⁰ Aê têtac gêwiñ gebe jasôm ñawae ñajam lasê êndên lau tanen sun samuc Kilisinê ñaên. Aê gabe jau ñoc dembon ênsac lau ten nêñ alê mata atom.

²¹ Kêtôm teto gêc gebe
 “Lau tan sênô en ñawae atom nan, oc sêlic en,
 ma lau tanen sun samuc nan, oc sêjala en.”

Paulu gebe êna Rom

²² Kôm tonan kêkô aê auc ñapan, tec gadên amac gêwac atom.

²³ Kêtm jalagen gajam aoc su gabe jandên amac jawac, ma galoc gajac dabin ñoc kôm anğa gamên tonec sugac.

²⁴ Amboac tonan taêc kêka gebe jalic amac êndên wacjasa amacnêm gamên êndên tan gabe jana Spania nan. Aê jatu samuc amac ñasawa dambê su acgom, go jakên matoc gebe akên aê jana gamên ônê.

²⁵ Galoc tonecgen aê kasêlên kapen Jerusalem gebe najanam sakin Anôtônê lau anğa tônê.

²⁶ Gôlôac dabun Makedonia to Akaiana sêmasan kêtû tôn gebe sêkên da ênam Anôtônê lau anğa Jerusalem nê lau ñalêlôm sawa sa.

²⁷ Êsêac taun sêmasan kêtû tôn ma sêgôm jagêdên gebe lau Jerusalemna nê tốp gêc êsêacna, gebe lau samuc sêwê kain lau Jerusalemna nê moasin ñalêlômna, tec gêjac lau samuc ñawae gebe sênam lau Jerusalem na sa na moasin olinna.

²⁸ Aê jakên ñanô, tan êsêac sejon sa nan, êsêp lau Jerusalemna lemen to janac dabin kôm tau su acgom, go jandi jasa nêm gamênngagen jana Spania.

²⁹ Aê kajalagac, embe jandên amac jawac, oc jawac to Kilisinê mec tolêlôm-tolêlôm.

³⁰ O lasitêwaac, aê jaten amac êtu aêacnên Apômtau Jesu Kilisi to êtu Nalau Dabun nê têtac gêwin aêacna, gebe anac sin awin aê ma aten mec êndên Anôtô êtu aêna.

³¹ Aten gebe ênam aê kêsi êndên lau sêkên-gêwinatomwaga, tan semoa Judaia nan, to Anôtônê lau sêlic ñoc sakin, tan janam anğa Jerusalem nan, ênac matenanô ñajam.

³² Go Anôtô embe êlôc sa, go jandên amac jawac totêtac ñajamgen ma jasê aoc su janğôn jawin amac.

33 Biñmalô ñamôkê Anôtô êwiñ amac samob. Biññanô.

16

Paulu awa gêjac lau Romña

¹ Aê jakêñ lasiñio Poibe, tañ gêjam sakinj gôlôac dabuñ Kenkreaña gêmoa, nê ñawae êndêñ amac.

² Akôc eñ sa êtôm Anôtônê launêñ mêtê êtu Apômtaunê ñaêña. Eñ embe êpô lêna tau êtu nê kôm me gêñ tenña, nañ anam eñ sa gebe awê tonañ gêjam lau taêsam sa ma gêjam aê sa gêwiñ.

³ Aê aoc gêjac Priska agêc Akwila, tañ sêjam Kilisi Jesu nê kôm sêwiñ eñ nañ.

⁴ Êsêagêc tec sêjac môkê taunj kêtú aêña. Mago aê taucgeñ gajam danje êsêagêc atom, gôlôac dabuñ anga lau samuc nêñ samob sêjam danje êsêagêc sêwiñ.

⁵ Aê aoc gêjac gôlôac dabuñ, tañ sêkac sa sêmoa agêcnêñ andu nañ, amboac tonanjen. Aê aoc gêjac ñoc ñac Epainete. Ñac tau kêtú lau sêkêñ gêwiñ Kilisiña nêñ ñamêc anga Asia ñagamêñ.

⁶ Aê aoc gêjac Maria. Eñ gim tau su kêtú amacña.

⁷ Aê aoc gêjac Androniki agêc Junia. Êsêagêc Juda têtôm aê ma sêngônj kapoacwalô sêwiñ aê. Aposolo sêjala êsêagêc kêtú tôn su, ma agêc têtú Kilisinê lau sêmuñ aê.

⁸ Aê aoc gêjac ñoc ñac Ampliata, tañ Apômtau gêbiñ aêagêc tôn nañ.

⁹ Aê aoc gêjac Urbana. Eñ gêjam Kilisinê kôm gêwiñ aêac. Ma aoc gêjac ñoc ñac Staku gêwiñ.

¹⁰ Aê aoc gêjac Apele, tañ kêsap Kllisi tôn ñañênjen nañ. Aê aoc gêjac Aristobulunê gôlôac.

11 Aê aoc gêjac Herodion, tañ aêagêcma ñam tagen. Aê aoc gêjac êsêac, tañ Apômtau gêbiñ êsêac tõi anga Narikisinê gôlôac.

12 Aê aoc gêjac awêlagêc Trupaina agêc Truposa. Êsêagêc sim taun su kêtú Apômtauña. Aê aoc gêjac Persida. En awê ñajam ma gim tau su ñanôgen kêtú Apômtauña.

13 Aê aoc gêjac Rupu, tañ Apômtau kêjalij en sa nan, agêc en têna, tañ kêtú aê tinoc gêwiñ nan.

14 Aê aoc gêjac Asunjkriti agêc Plagon ma Herme agêc Patroba ma Herma to lasitêwai, tañ sêmoa sêwiñ êsêac nan.

15 Aê aoc gêjac Pilologo agêc Julia ma Nerea agêc luo ma Olumpa to Anôtônê lau samob, tañ sêmoa sêwiñ êsêac nan.

16 Aê moalêc taôm to akôc taôm sa êtôm Anôtônê launêñ mêtê. Kilisinê gôlôac samob awen gêjac amac.

17 O lasitêwaac, aê jalêñ biñ amac gebe Ajop taôm êndêñ êsêac, tañ sêwa gôlôac êkôc to sêlênsôiñ biñ takêñ gêwiñña, tañ amac anô to akôc sa nan. Anjamin taôm êndêñ êsêac.

18 Lau tonan ñai sêjam sakin aêacnêñ Apômtau Jesu Kilisi atom, sêjam sakin taun têtacwalôgen. Êsêac sêsôm biñ malô-malô to biñ ñalêsi ñajam ma sêsau lau, tañ sêmoa totêtac makengeñ ma taên gêjam biñ sec ten atom nan, nêñ ñalêlôm.

19 Amac tanjem wamu Anôtônê biñ ñawae kêsa gêjam gamêñ samob auc su, tec aê têtac ñajam kêtú amacña. Aê gabe nêñ kauc êsa êpi gen ñajam to anac jaê gêñ sec,

20 Aêacnêñ biñmalô ñamôkê Anôtô êkêñ Sadan êso

emkainj ñalabu ma ênac enj popoc sebenj. Aêacnênj Apômtau Jesu Kilisi nê moasinj êndênj amac.

²¹ Timote tanj gêjam kôm gêwinj aê nanj, awa gêjac amac. Ma Luki agêc Jason ma Sosipatra, tanj aêacma ñam kêsêp tagenj nanj, awenj gêjac amac amboac tonanjenj.

²² Ñac kêlêpêwaga aê, Terti, Apômtau gêbinj aê tônj, tec aoc gêjac amac.

²³ Ñai tanj gejob aê to kêkênj nê andu kêtû gôlôac dabunj nênj gamênj sêkac sanja nanj, awa gêjac amac. Erasta tanj gejob malac tau ñakanom nanj, agêc aêac lasinji Kwartâ awenj gêjac amac amboac tonanjenj.

²⁴ [Aêacnênj Apômtau Jesu Kilisi nê moasinj êndênj amac samob. Binjanô.]

Paulu ketenj mec lambinja

²⁵ Ñawasi êndênj Anôtô. Enj kêtôm gebe êngôm amac akênj êwinj ñajana êtôm ñawae ñajam, tanj kakênj gêdênj amac nanj, to êtôm Jesu Kilisi nê jaenj ma êtôm binj, tanj kêsijnj tau totêm-totêm gêc lêlômgenj e galoc geoc tau lasê nanj.

²⁶ Ma galoc binj tau kêtû awê gebe Anôtô, tanj gêmoa tenjenj nanj, kêjatu propete gebe teto binj tau e lau samuc samob sênjô to sêjala ma sêkênj êwinj to tanjenj wamu binj tau.

²⁷ Anôtô tagenj, tanj taugenj gêwê kainj kauc samob tomôkêgenj nanj, nê ñawasi ênêc tenjenj ma tenjenj êtu Jesu Kilisinja. Binjanô.

BIBOLO DABUN
The Holy Bible in the Yabem language of Papua New Guinea
Buk Baibel long tokples Yabem long Niugini

Copyright © 1980 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Jabem (Yabem)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

447e01c5-a375-5452-ae54-b3f890293eeb